

Hafnarfjörður
Grunnskólar Hafnarfjarðar
Skólanámskrá

Bjarg

Deild fyrir nemendur í leit að alþjóðlegri vernd

skólanámskrá Hvaleyrarskóla

Skólaárið 2021 – 2022, í vinnslu

Skólanámskrá Hvaleyrarskóla

Útgefin 2021

Skólanámskrá er útgefin á rafrænu formi (pdf), send foreldrum nemenda í tölvupósti og birt á heimasíðu skóla

© Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar

Útgáfustaður: Hafnarfjörður

Ábyrgð: Kristinn Guðlaugsson skólastjóri

Útgefandi: Hvaleyrarskóli
Akurholti I
220 Hafnarfjörður

netfang: hvaleyrarskoli@hvaleyrarskoli.is

veffang: <http://www.hvaleyrarskoli.is>

FORMÁLI

Skólanámskrá hvers grunnskóla er gefin út í samræmi við lög um grunnskóla, nú frá árinu 2008 og ákvæði í aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta frá árinu 2011 og greinahluta frá árinu 2013. Sú skólanámskrá sem hér birtist er að auki samhæfð fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar. Í því felst að skólanámskráin hefur sömu uppbyggingu í öllum grunnskólum hvað efnisyfirlit (röðun), form (umbrot) og snið (efnisþættir) varðar en inntakið sjálft er ákvörðun hvers skóla – í samræmi við aðalnámskrá. Tilgangur þessa er bæði að auka fagmennsku í útgáfu skólanámskrár og að auðvelda yfirsýn skólanámskráa einstakra skóla innan Hafnarfjarðar, t.d. að koma í veg fyrir að efni vanti í þær og auðveldara sé að bera þær saman. Þrátt fyrir sameiginlegt form og efnisyfirlit er meginatriði skólanámskrárinnar sérstaða skólans sem kynnir þar áherslur sínar um nám og kennslu nemenda í samræmi við þá ábyrgð sem hann hefur samkvæmt lögum og reglugerðum.

Þótt skólanámskrá hvers skóla eigi að birta „sérstöðu“ hans er slíkt þó ekki einhlýtt. Þar sem aðalnámskrá grunnskóla birtir sameiginlega sýn um skólastarf á Íslandi þarf skólanámskrá hvers skóla einnig að endurspeglar slíkt. Í ákveðnum tilvikum getur skólakerfið í Hafnarfirði sameinast um ákveðna samhæfingu í inntaki skólastarfsins í öllum skólum. En í flestum tilvikum er það hvers skóla að skilgreina eigin útfærslu á skólastarfinu, innan ramma aðalnámskrár, sem marki sérstöðu skólans og hans sérstöku aðstæður.

Skólanámskrá samanstendur af tíu bekkjarnámskrám í heildstæðum grunnskóla. Þetta plagg er ein bekkjarnámskrá og skiptist í inngang (saga skóla) og þrjá meginhluta auk viðauka. I. hluti kynnir menntastefnu skólans sem hefur að geyma þær helstu atriði sem skólinn leggur áherslu á í framkvæmd skólastarfsins. II. hluti kynnir skipulag og sameiginlega þætti í starfsemi viðkomandi bekkis/árgangs. III. hluti er kynning á námssviðum og námsgreinum sem eru hluti náms og kennslu í viðkomandi bekk. Viðauki er loks með upplýsingar og viðmið um gerð skólanámskrárinnar og kynnir uppbyggingu hennar. Viðaukinn er sameiginlegur fyrir alla grunnskóla bæjarins.

Hlutverk skólanámskrár er að veita upplýsingar um áætlaða framkvæmd skólastarfs í grunnskólanum með áherslu á það nám og kennslu sem stefnt er að fari fram í viðkomandi árgangi (þetta plagg sem ein bekkjarnámskrá). Hún er þannig leiðarvísir um skólastarfið og gefur til kynna að hverju er stefnt í skólastarfinu, þ.e. að hvaða hæfni er stefnt að nemandi nái á hverju námssviði, og fer fram í einstökum námsgreinum. Framkvæmdin sjálf, þ.e. hið daglega skólastarf, er þannig stöðug viðleitni til að ná ætlaðri stefnu þar sem ábyrgðin á framkvæmdinni er sameiginleg hjá skólayfirvöldum, starfsfólki skóla, foreldrum og nemendum með vissri verkaskiptingu og mismunandi ábyrgð í skólastarfinu. Til að framkvæmdin verði í samræmi við stefnuna þurfi allir aðilar að taka ábyrgð sína alvarlega.

Samhliða skólanámskrá er gefin út starfsáætlun skóla sem þarf að lesast samhliða skólanámskránni til að hún skiljist til fullnustu og fái fullt samhengi. Munur skólanámskrár og starfsáætlunar er ákvarðaður í aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta, (2011, bls. 64-65). Hafnarfjörður er með eigin áherslur um samspil skólanámskrár og starfsáætlunar.

Efnisyfirlit

I. Menntastefna Hvaleyrarskóla	9
Grunnþættir menntunar.....	11
II. Skólastarf í Bjargi	14
II.1. Samantekt kennslu í Bjargi.....	15
II.2. Áherslur grunnþátta menntunar í Bjargi.....	16
II.3. Kennsluáætlanir og kennslugögn í Bjargi.....	17
II.4. Foreldrasamstarf og upplýsingagiöf.....	18
II.5. Námsmat og vitnisburðarkerfi.....	18
III. Námsvið og námsgreinar	19
Lykilhæfni	20
Matsviðmið lykilhæfni.....	21
I. Íslenska	22
Fyrir nýja Íslendinga	Error! Bookmark not defined.
a. Viðmið um námshæfni í íslensku (sérstök viðmið samin fyrir nemendur í Bjargi).....	22
Lestur, hlustun, tal og tjáning, málfræði, ritun	Error! Bookmark not defined.
Íslenska fyrir nýja Íslendinga – Bjarg, Við lok 1. stigs.....	Error! Bookmark not defined.
Íslenska fyrri nýja Íslendinga – Bjarg, Við lok 2. stigs	23
Íslenska fyrri nýja Íslendinga – Bjarg, Við lok 3. stigs	24
2. List- og verkgreinar	32
4. Náttúrugreinar – útikennsla	32
5. Samfélagsgreinar	32
Viðmið um námshæfni í samfélagsgreinum og lífsleikni.....	32
5.2. Jafnrétti og lífsleikni	33
6. Skólaíþróttir	34
a. Viðmið um námshæfni í skólaíþróttum – íþróttir og sund	34
Nemendur í Bjargi fylgja sínum árgangi í íþróttum en eru í sérkennslu í sundi.....	34
6.1. Íþróttir.....	35
6.2. Sund.....	37
Nemendur Bjargs eru í sérkennslu í sundi þar sem þau hafa fæst lært sund áður.....	37
7. Stærðfræði	39
8. Upplýsinga- og tæknimennt	39
a. Viðmið um námshæfni.....	39
8.2. Tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni	40
Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar	41
Viðauki A: Skólanámskrá og viðmið	42
Viðauki B: Viðmiðunarstundaskrá og viðmið.....	44
Viðauki C: Menntastefna skóla og viðmið.....	47
Viðauki D: Grunnþættir menntunar og viðmið	49
Viðauki E: Námsvið, námsgreinar og viðmið.....	52
Viðauki F: Hæfni (lykilhæfni og námshæfni) og viðmið	55
Viðauki G: Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið	57

Lokaorð 59

INNGANGUR

Hér gefur að líta skólanámskrá Hvaleyrarskóla sem nú kemur út í lítt breyttri mynd. Gott er að líta á skólanámskrána sem tæki til mótunar á skólastarfi en hún er um leið samningur um ákveðið lærdómssamfélag. Þess má geta að lærdómssamfélag er samfélag þar sem allir þeir sem koma að samfélaginu s.s. nemendur, kennarar, foreldrar, annað starfsfólk, félagasamtökin í hverfinu og fleiri leggja sitt lóð á vogarskálarnar. Þá eigi þeir hlutdeild í því starfi sem fram fer í skólanum og geti þannig haft áhrif á að móta skólasamfélagið. Skólastarf í Hvaleyrarskóla hefur verið í þróun og mun verða í stöðugri þróun í framtíðinni sem á að miða að því að nemendur leggi sig fram, fái viðfangsefni við hæfi og að þeir nái hámarksárangri. Einnig að þeir séu hamingjusamir og heilbrigðir. Þá er ætlast til að allir þeir sem koma að skólasamfélaginu nái að auka sína getu og þroska.

Eins og segir í grunnskólalögum er það hlutverk grunnskóla í samvinnu við heimilin að stuðla að alhliða þroska allra nemenda og þátttöku þeirra í lýðræðisþjóðfélagi, þjóðfélagi sem er í sífelldri þróun, ásamt því að búa nemendur undir þátttöku í atvinnulífinu og gera þá hæfari til frekara náms. Nú hefur Hafnarfjarðarbær samþykkt læsisstefnuna „Lestur er lífsins leikur“ þar sem markvisst verða lögð fyrir skimunarpróf í lestri til að nemendur nái sem bestum árangri. Í Hvaleyrarskóla er lögð áhersla á góða samvinnu milli heimilis og skóla. Við gerum og eigum að gera kröfur til nemenda, starfsfólks og foreldra. Við leitumst við að bjóða nemendum ögrandi verkefni, leiðbeina og hvetja þá til náms.

Í skólanámskránni er gerð grein fyrir þeim gildum sem starf skólans byggist á Kurteisi – Ábyrgð – Samvinna.

BJARG

Í Hvaleyrarskóla er starfrækt móttökudeild fyrir nemendur í leit að alþjóðlegri vernd. Deildin sem hlaut nafnið Bjarg var stofnuð á vordögum 2017.

Markmiðið með deildinni er að taka vel á móti börnum sem koma úr mjög erfiðum aðstæðum og hafa sum hver verið á flóttu allt sitt líf. Skólaganga þeirra er oft mjög brotin og mörg hafa ekki verið í skóla lengi. Lögð er áhersla á að hjálpa börnunum að aðlagast íslensku skólakerfi hægt en örugglega þannig að skólaganga þeirra verði sem farsælust.

Þær námsgreinar sem lögð er aðal áhersla á eru íslenska, stærðfræði, enska, lífsleikni, íþróttir og list- og verkgreinar.

Lögð er áhersla á að styðja við foreldra nemendanna og aðstoða þá við að setja sig inn í íslenskt skólakerfi. Foreldrar eru hvattir til að koma í skólann og fylgjast með börnum sínum í leik og starfi.

Nemendur eiga sína heimabekki og fara með jafnöldrum í skólaíþróttir, list- og verkgreinar. Þannig er stuðlað að því að þau einangrist ekki í Bjargi heldur eignist vini og læri smám saman að vera nemendur í íslenskum skóla. Með þeim hætti er unnið í anda skóla án aðgreiningar því stefnan er að nemendurnir fari meira inn í bekki eftir því sem kjarkur og geta eykst.

Einstaklingsnámskrá er gerð fyrir hvern nemanda og leitast er við að fylgja markmiðum eins og unnt er. Taka þarf tillit til þess að nemendur í deildinni eru að koma og fara og stoppa mislengi í deildinni. Ástæðan er að nemendurnir eru ýmist að fara úr landi, fá landvistarleyfi og flytjast í heimabekki eða aðra skóla.

Hæfniviðmið í íslensku eru sett fram í þremur flokkum. Ástæða þess að viðmiðin eru sett fram með þessum hætti er að nemendur hefja nám á öllum stigum grunnskóla og með mismunandi bakgrunn og því er ekki hægt að setja sérstök aldurstengd viðmið.

Úr viðauka E:

- I. **Einstaklingsnámskrá:** Í sumum tilvikum hentar bekkjarnámskrá ekki fyrir einstaka nemendur árgangs. Í slíkum tilvikum metur skóli, í samráði við foreldra, hvort nemandi fái persónulega námskrá, hér eftir nefnd einstaklingsnámskrá. Hver nemandi sem fær kennslu sem er miðuð að honum sérstaklega, og ekki er bara stuðningur við að tileinka sér kennslu og nám samkvæmt námskrá síns árgangs, skal fá sína einstaklingsnámskrá. Nemendur sem eru í sérúrræðum (sérdeildum, sérskólum) hafa alltaf einstaklingsnámskrár. Sér snið einstaklingsnámskrár er til fyrir Hafnarfjörð sem grunnur en það er síðan hvers skóla að útfæra snið eða form að einstaklingsnámskrá fyrir sína nemendur. Einstaklingsnámskrá nemanda skal gerð fyrir hvert skólaár fyrir sig, endurskoðuð svo oft sem þurfa þykir innan þess og form hennar getur jafnframt verið nýtt sem kennsluáætlun og skýrsla um námið yfir viðkomandi skólaár með viðeigandi skráningum og viðmiðum/markmiðssetningu. Einstaklingsnámskrá er persónuleg námskrá og aðeins ætluð viðkomandi og varðveitist sem trúnaðargagn um nemanda líkt og önnur trúnaðargögn.

Saga skóla og starfsemi frá upphafi

Hvaleyrarskóli tók til starfa haustið 1990 og var yngsti grunnskólinn í Hafnarfirði þar til árið 2001. Skólabyggingin hefur verið reist í áföngum og er á einni hæð nema síðasti áfanginn sem tekinn var í notkun haustið 2004. Sá áfangi er á tveimur hæðum vegna halla lóðarinnar.

Skólahúsnæðið er bjart og fagurt og hátt er til lofts. Ormar Þór Guðmundsson og Örnólfur Hall teiknuðu skólann. Hvaleyrarskóli var valinn í bók sem heitir Schools for today and tomorrow ásamt þremur skólum öðrum fyrir Íslands hönd, en í formála þessarar bókar segir: "Bók þessi inniheldur sýnishorn af best hönnuðu skólum í heimi í dag. Þeir hafa verið valdir af alþjóðanefnd sem valin var af OECD til þess að taka út byggingar sem hýsa menntastofnanir. Skólarnir endurspeglar margar af þeim bestu hugmyndum sem hafa vaknað eftir vinnu þessarar alþjóðanefndar (PEB) síðustu fimm árin".

Í skólanum eru auk kennslustofa, myndmennta-, smíða-, sauma-, heimilisfræði-, raungreina-, tölvu-, tónmenntastofa og sérkennslustofur. Í skólanum er einnig fyrirlestrarsalur og hátíðarsalur þar sem nemendur borða í hádeginu. Bókasafn er í skólanum og aðstaða fyrir heilsugæslu. Skólalóðin er gróðri prýdd, falleg og vel hönnuð og nýtist vel til leikja.

Byggingaframskiptir hafa haldist í hönd við fjölgun nemenda í skólanum. Fyrsta árið voru eitthundrað og fjöruþíu nemendur í níu bekkjardeildum í fyrsta til fimmta bekk. Í dag eru liðlega 400 nemendur í skólanum og starfsmenn um 80 talsins..

Skólahúsnæðið er nýtt til ýmissa annarra hluta en til hefðbundins skólastarfs. Félagsmiðstöðin Verið starfar í skólanum yfir veturinn og er mikil lyftistöng fyrir félagslíf nemenda. Á sumrin eru haldin námskeið fyrir börn í skólanum á vegum Versins og ÍTH.

Hvaleyrarskóli leggur áherslu á markvissa málörvun en í því felst m.a. að nemendur fá markvissa þjálfun í framsögn og því að tjá skoðanir sínar alla skólagönguna. Ræðuþúlt er í öllum kennslustofum til að styðja það starf. Hvaleyrarskóli leggur áherslu á heilsurækt og að bjóða upp á fjölbreytt list- og verknám. Hvaleyrarskóli er SMT skóli en í því felst að við leggjum áherslu á að styrkja jákvæða hegðun nemenda, efla og bæta samskipti innan skólans.

Skólaárið 1995-1996 útskrifuðust fyrstu nemendurnir frá Hvaleyrarskóla. Skólinn var þá orðinn heildstæður grunnskóli með nemendur í 1.-10. bekk. Árið 2004 var Hvaleyrarskóli einsetinn í fyrsta skipti og var þar með síðasti grunnskóli landsins til þess að verða einsetinn.

Hvaleyrarskóli er heilsueflandi grunnskóli og leggur áherslu á holla og góða lífshætti, m.a. með því að bjóða hafragraut á morgnanna nemendum að kosnaðarlausu.

I. Menntastefna Hvaleyrarskóla

Menntastefna skóla er grunnstefna skóla og felur í sér á allar stefnuáherslur skólans í einni stefnu og skal birtast í skólanámskrá (aðalnámskrá 201 I, bls. 64). Menntastefna skólans er sett fram á grundvelli sjónarmiða á aðalnámskrá grunnskóla þar sem kjarni hennar skulu vera sex grunnþættir menntunar (heilbrigði og velferð, jafnrétti, lýðræði og mannréttindi, læsi, sjálfbærni og sköpun). Meginatriði í menntastefnu skóla eru megináherslur skólastarfsins sem skilgreina má í gegnum margvíslega stefnuþætti um „stefnu skólans, gildi, uppeldis- og kennslufræðilega stefnu og kennsluhætti“ (aðalnámskrá grunnskóla 201 I, bls. 66).

Menntastefna skóla er þannig aðgreind frá (1) menntastefnu ríkisins en aðalnámskrá grunnskóla er þá birtingarmynd hennar á hverjum tíma og (2) menntastefnu sveitarfélagsins sem er skólastefna bæjarins.

Menntastefna Hvaleyrarskóla

Menntastefna skólans birtist í nokkrum hlutum eða þáttum sem lýsir því hvernig skóli markar sér sérstöðu í því að taka ábyrgð á sínu samfélagslega verkefni að mennta nemendur í öruggu umhverfi. Kveðið er á um að hver skóli skilgreini eigin menntastefnu í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 62) og menntastefna skólans er nánari útfærsla á aðalnámskrá.

Stefna Hvaleyrarskóla

KURTEISI

ÁBYRGÐ

SAMVINNA

Einkunnarorð Hvaleyrarskóla eru kurteisi, ábyrgð og samvinna. Einkunnarorðin vísa okkur veginn í daglegum samskiptum.

Hlutverk

Hlutverk Hvaleyrarskóla er að veita grunnskólabörnum í hverfinu kennslu við hæfi hvers og eins og búa þau undir framtíðina. Einnig að móta þroskavænlegt umhverfi þar sem ríkir áhugi og metnaður meðal starfsfólks og nemenda.

Meginmarkmið

- Að bjóða upp á fjölbreytt og áhugavekjandi nám fyrir alla nemendur þar sem áhersla er lögð á öflun þekkingar, skilning og færni.
- Að veita eins góða þjónustu og kostur er og forgangsraða í þágu nemenda.
- Að stefna ávallt að hámarks árangri og hafa fagmennsku í fyrirrúmi.
- Að stuðla að jákvæðri samvinnu og góðu upplýsingastreymi.
- Að stuðla að sífelldri þróun og umbótum.

Skólamerki

Skólamerkið sýnir þrjár hendur (**KBF**) kennara, barna og foreldra sem mynda þétt handtak til merkis um öflugt, traust og jákvætt samstarf heimila og skólans.

Grunnþættir menntunar

Í aðalnámskrá grunnskóla 2011 eru settir fram sex grunnþættir menntunar; læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun. Grunnþættirnir sem tengjast allir innbyrðis og eru jafnframt háðir hver öðrum eiga samkvæmt aðalnámskrá að endurspeglast í daglegu skólstarfi og vera sýnilegir í skólanámskrá hvers skóla.

Læsi

Meginmarkmið læsis er að nemendur verði virkir þátttakendur í samfélaginu með því að túlka og bregðast á persónulegan og skapandi hátt við því sem þeir lesa með hjálp þeirra margvíslegu miðla sem völ er á.

Stuðla skal að því að nemendur nái góðu valdi á lestri og ritun texta. Nemendur skilji myndmál og geti nýtt sér það við almenna upplýsingaöflun. Nemendur séu talnalæsir og geti lesið úr töflum og tölum við ýmsar aðstæður. Áhersla skal lögð á að nemendur verði samskiptalæsir og geti unnið í hópum, komið skoðunum sínum á framfæri og hlustað á skoðanir annarra. Nemendur séu upplýsingalæsir og geti aflað sér upplýsinga á margvíslegum hátt, vegið þær og metið með gagnrýnum hætti. Þar sem umhverfi okkar mótast æ meir af vísindum og tækni þarf að efla vísindalæsi meðal nemenda þannig að þeir geti tekið þátt í rökræðum um vísindaleg málefni. Enn fremur skal leggja áherslu á tilfinningalæsi nemenda, að nemendur geti lesið í aðstæður og geti sett sig í spor annarra.

Sjálfbærni

Meginmarkmið sjálfbærni menntunar er að gera nemendur ábyrga um að skapa samábyrgt samfélag og takast á við viðfangsefni sem lúta að samspili umhverfis, félagslegra þátta og efnahags.

Stuðla skal að aukinni umhverfisvitund með því að efla þekkingu og skilning á samspili náttúru, umhverfis og mannlífs. Nemendur geri sér grein fyrir eigin áhrifum á náttúruna og temji sér lífsvenjur sem stuðli að heilbrigði jarðar og jarðarbúa.

Lýðræði og mannréttindi

Meginmarkmið lýðræðis- og mannréttindamenntunar er að undirbúa nemendur undir þátttöku í lýðræðissamfélagi.

Stuðla skal að því að efla gagnrýna hugsun og ígrundun um gildi þess að vera virkur þátttakandi í lýðræðissamfélagi. Áhersla er lögð á að hversdagslegir starfshættir í skólanum séu byggðir á lýðræði og virðingu fyrir manngildi hvers og eins. Nemendur þekki grundvallarréttindi barna og fullorðinna með hliðsjón af íslenskri löggjöf og alþjóðasamningum. Enn fremur er lögð áhersla á virkt samstarf bæði innan skólasamfélagsins og við grenndarsamfélagið, þar á meðal æskulýðs- og íþróttafélög. Kurteisi, ábyrgð og samvinna eru einkunnarorð Hvaleyrarskóla og eiga þau að vera okkur leiðarljós alla daga.

Heilbrigði og velferð

Meginmarkmið menntunar um heilbrigði og velferð er að stuðla að heilsueflingu og velfarnaði nemenda, einkum andlegri, líkamlegri, tilfinningalegri og félagslegri vellíðan þeirra.

Stuðla skal að jákvæðum skólabrag og heilsueflandi umhverfi þar sem markvisst er hlúð að þroska og heilbrigði nemenda á sem víðtækastan hátt. Lögð er áhersla á að nemendur fái markvisst hreyfiuppeldi og fræðslu sem stuðlar að heilsusamlegu fæðuvali. Áhersla er einnig lögð á að nemendur fái hollan og

fjölbreyttan mat og nægan tíma til að nærast. Enn fremur að nemendur fái fræðslu og stuðning sem stuðli að því að þeir geti tekið upplýstar og ábyrgar ákvarðanir í tengslum við eigið heilbrigði. Hvaleyrarskóli hefur innleitt verkefnið Heilsueflandi grunnskólar.

Jafnrétti

Meginmarkmið jafnréttismenntunar er að veita öllum tækifæri til að þroskast á eigin forsendum, rækta hæfileika sín og lifa ábyrgu og skapandi lífi í frjálsu og víðsýnu samfélagi í anda skilnings, umburðarlyndis og jafnræðis.

Stuðla skal að því að allir taki virkan þátt í að skapa samfélag jafnréttis og réttlætis. Hvaleyrarskóli er skóli margbreytileikans og er lögð áhersla á að hver og einn nemandi fái að njóta sín miðað við eigin þroska, sérstöðu, þarfir, áhuga og styrkleika. Efla skal skilning nemenda á stöðu kynjanna í nútíma samfélagi og búa nemendur jafnt undir virka þátttöku í samfélaginu, hvort heldur sem er í einkalífi, fjölskyldulífi eða atvinnulífi. Í öllu skólastarfi skal leggja áhersla á umburðarlyndi og víðsýni gagnvart fjölbreytileika mannlífsins s.s. ólíkri menningu, þjóðerni, trúarbrögðum, lífsskoðunum, kynhneigð og fötlun.

Sköpun

Meginmarkmið sköpunar í skólastarfi er að örva ímyndunarafl nemenda til að gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en þeir hafa áður gert og miðla til annarra.

Stuðla skal að sköpun í öllu starfi og öllum námsgreinum sem byggir á gagnrýnni hugsun og aðferðum sem opna sífellt nýja möguleika. Nemendur skulu fá tækifæri til að vera skapandi og njóta sköpunarhæfni sinnar sem víðast í skólastarfinu þar sem áhersla er lögð á sköpunarferlið sjálft ekki síður en afrakstur sköpunarinnar. Áhersla er enn fremur lögð á að sköpun sem byggist á forvitni, áskorun, spennu og leit sé einkennandi fyrir vinnubrögð á flestum sviðum skólastarfsins.

Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla

Tilgangur: Að stuðla að skólaþróun og færa skólanum aðferðir og tæki til að meta árangur og gæði skólastarfsins með kerfisbundnum hætti (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 60).

Skólinn setur fram eftirfarandi stefnu um símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla.

Einstakir stefnuþættir:

- i. Að tryggja að starfsmenn skólans hafi yfir að ráða yfirgripsmikilli þekkingu á þeim efnisþáttum sem starf þeirra krefst.
- ii. Að starfsmenn séu sífellt að bæta við þekkingu sína og þróa sig í starfi.
- iii. Að símenntunaráætlun Hvaleyrarskóla sé unnin með hliðsjón af stefnu skólans og miði að því að styrkja helstu áherslur í skólastarfinu.
- iv. Að efla og bæta skólastarf, stuðla að vellíðan nemenda og starfsfólks, auknum áhuga nemenda og bættum árangri í námi.
- v. Að gæta þess að allir hagsmunaaðilar hafi aðkomu að innra mati og umbótastarfi.
- vi. Að leggja formlegar kannanir fyrir starfsfólk, nemendur og foreldra og vinna markvisst úr niðurstöðum þeirra (Skólapúlsinn).
- vii. Að nýta niðurstöður annarra kannana, s.s. Olweusarkönnunarinnar til að bæta skólastarf.
- viii. Að vinna að umbótum í skólastarfi á grundvelli ofangreindra kannana ásamt SVÓT-greiningu sem framkvæmd er á hverju vori.

Foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun skólasamfélags

Tilgangur: Að skólasamfélag (starfsfólk, nemendur, foreldrar) hvers skóla vinni vel saman að mótun skólafélagsins og þeirra umgengnishátta sem eiga að einkenna samskipti innan skólans og utan (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 71).

Skólinn setur fram eftirfarandi stefnu um foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun samfélags.

Einstakir stefnuþættir:

- i. Að stuðla að gagnkvæmu trausti og árangursríku samstarfi milli heimila og skóla.
- ii. Að stuðla að því að foreldrar séu virkir þátttakendur í námi barna sinna.
- iii. Að foreldrar styðji vel við skólagöngu barna sinna, gæti hagsmuna þeirra í hvívetna og veiti skólanum viðeigandi og nauðsynlegar upplýsingar.
- iv. Að stuðla að því að foreldrar taki þátt í foreldrastarfi frá upphafi til loka grunnskóla.
- v. Að stuðla að virkri upplýsingagjöf milli heimila og skóla.
- vi. Að styðja foreldra í því að axla þá ábyrgð sem þeir bera á farsælu uppeldi og menntun barna sinna.

Samstarf og tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið

Tilgangur: Að stuðla að sem bestu samstarfi í því að svigrúm, sveigjanleiki og samfella sé í námi á milli skólastiga og í upplýsingamiðlun á skilum skólastiga (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 74).

Skólinn setur fram eftirfarandi stefnu um samstarf og tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið.

Einstakir stefnuþættir:

- i. Að stuðla að farsælum flutningi barna úr leikskóla í grunnskóla með því að gefa þeim tækifæri til þess að kynnast grunnskólanum á meðan þau eru í leikskólanum og með því að gefa þeim góðan tíma til þess að aðlagast á fyrstu vikum grunnskólagöngunnar.
- ii. Að stuðla að sem bestri aðlögun með því að tryggja að mikilvæg gögn og upplýsingar fylgi börnum úr leikskólanum í grunnskólann.
- iii. Að brúa bilið milli leikskóla og grunnskóla með því að kennarar beggja skólastiga kynni sér nám og starfsaðferðir hvers annars og vinni áætlun þar sem sameiginleg verkefni eru skilgreind.
- iv. Tengsl grunn- og framhaldsskóla.....

II. Skólastarf í Bjargi

Hlutverk þessa kafla er að kynna fyrir skólasamfélaginu megináherslur í starfsemi Bjargs svo það sé upplýst um framkvæmd skólastarfs í deildinni.

Þar sem flestir nemendur Bjargs eiga brotna skólagöngu að baki þarf að taka tillit til þess í allri skipulagningu náms. Þessi námskrá er til viðmiðunar fyrir umsjónarkennara/kennara og verður höfð til hliðsjónar í allri áætlun um einstaklingsmiðað nám.

Kaflanum er skipt í eftirfarandi hluta:

1. Samantekt kennslu deildarinnar
2. Áherslur grunnþátta menntunar
3. Kennsluaðstæður, kennsluáætlanir og kennslugögn í deildinni
4. Foreldrasamstarf og upplýsingagjöf
5. Námsmat og vitnisburðarkerfi

II. I. Samantekt kennslu í Bjargi

Ekki er unnt að tilgreina fjölda kennslustunda á viku þar sem nemendur eru á misjöfnu stigi í náminu og skóladagirnir mislangur hjá þeim.

Námssvið	Námsgreinar	Tímafjöldi í skóla á viku
1. Íslenska	1.1. Talað mál, hlustun og áhorf 1.2. Lestur 1.3. Ritun 1.4. Málfræði	
2. Erlend tungumál	2.1. Enska	
3. List- og verkgreinar	<i>A Listgreinar:</i> 3.1. Sviðslistir (dans og leiklist) 3.2. Sjónlistir (myndmennt) 3.3. Tónmennt <i>B Verkgreinar:</i> 3.4. Heimilisfræði 3.5. Hönnun og smíði 3.6. Textílmennt	
4. Náttúrugreinar	4.0. Náttúrufræði, útikennsla	
5. Samfélagsgreinar	5.1. Heimspeki, siðfræði og trúarbragðafræði 5.2. Jafnrétti og lífsleikni 5.3. Landafræði, saga, sam-/þjóðfélagsfræði	
6. Skólaípróttir	6.1. Ípróttir 6.2. Sund	3,0 2,0 1,0
7. Stærðfræði	7.0. Stærðfræði	
8. Upplýsinga- og tæknimennt	8.1. Miðlamennt og skólasafnsfræði 8.2. Tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni	
Alls		

II.2. Áherslur grunnþátta menntunar í Bjargi

Í þessari deild eru áherslur sex grunnþátta menntunar eftirfarandi í samræmi við stefnu skólans og í samræmi við áherslur skólans um forvarnir.

Áherslur grunnþátta menntunar eru settar fram í markmiðum

Grunnþættir	Efnisþættir
LÆSI	Í deildinni verður lögð áhersla á LÆSI út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að kenna nemendum að vera læsir á umhverfi sitt með hliðsjón af ýmsum færniþáttum • að nemendur geti tjáð sig og verið færir í samskiptum • að nemendur nái að tileinka sér listir, tækni o.fl. sem lagt er til grundvallar varðandi grunnþætti menntunar (sjá 2. kafli í aðalnámskrá bls. 48) • að nemendur geti tileinkað sér það nám sem lagt er til grundvallar og nýtt það til sjálfstæðra vinnubragða
SJÁLFBÆRNI	Í deildinni verður lögð áhersla á SJÁLFBÆRNI út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að nemendur læri að ganga vel um og virða umhverfi sitt
MANNRÉTTINDI OG LÝÐRÆÐI	Í deildinni verður lögð áhersla á MANNRÉTTINDI OG LÝÐRÆÐI út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að læra að setja sig í spor annarra, samkennd, samúð, samlíðan, samábyrgð • að vinna markvisst að lýðræðislegri kennslu í skólastarfi s.s. hópvinnu, bekkjarfundum, þátttökunámi og samfélagsverkefnum • að geta skilið heiminn í kringum sig, verið meðvituð um eigin stöðu og annarra og viðurkenningu á hæfileikum og þroskamöguleikum • bera virðingu fyrir lífinu.
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ	Í deildinni verður lögð áhersla á HEILBRIGÐI OG VELFERÐ út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að vinna út frá hugmyndafræði heilsueflandi grunnskóla • að hvetja og fræða nemendur um hollt og gott nesti • skólamatur • að hvetja og ræða mikilvægi nægs svefns, tannumhirðu og almenns hreinlætis • að vera þátttakandi í heilsueflandi verkefni, t.d. lífshlaupið, göngum í skólann, Hafnarfjörður á iði, fjölgreindaleikar • að vinna út frá geðorðunum 10
JAFNRÉTTI	Í deildinni verður lögð áhersla á JAFNRÉTTI út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að nemendur temji sér gagnrýna hugsun • að hvetja nemendur óháð kyni og þjóðerni til þátttöku í öllu skólastarfi • að allir geti eitthvað en enginn getur allt • að ræða opinskátt um Ísland sem fjölmenningsamfélag
SKÖPUN	Í deildinni verður lögð áhersla á SKÖPUN út frá eftirfarandi efnisþáttum: <ul style="list-style-type: none"> • að stuðla að frumkvæði einstaklingsins • að stuðla að ígrundun, persónulegu námi og frumkvæði í skólastarfi • að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en viðkomandi kann eða hefur gert áður • að nemendur uppgötvi, njóti, örvi forvitni og áhuga, virki ímyndunarafl og leiki sér með möguleika • að nota leik sem námsaðferð og opna víddir þar sem sköpunargleði barna og ungmenna fær að njóta sín • að efla sjálfstæði nemenda • að auka samþættingu milli námsgreina

II.3. Kennsluáætlanir og kennslugögn í Bjargi

i. Kennsluáætlanir

Bjarg hefur eina kennslustofu til umráða, lítið auka rými á sama gangi auk skrifstofu og fundarýmis deildarstjóra þar sem meðal annars fundir með foreldrum fara fram.

ii. Kennsluáætlanir

Einstaklingsáætlun er gerð fyrir hvern nemanda Bjargs þar sem markmið eru sett fram. Umsjónarkennari gerir áætlun fyrir hverja viku í samvinnu við teymi árgangs.

iii. Náms- og kennslugögn

Nemendur Bjargs vinna m.a. með kennslufni fyrir nemendur í *Íslensku sem annað mál*. Nemendur vinna með annað námsefni sem passar við þeirra árgang sé þess nokkur kostur. Nemendur fá ritföng og skriffæri í skólanum.

<p>Námsbækur og almenn kennslugögn skóla:</p>	<ul style="list-style-type: none"> Allar nauðsynlegar náms- og kennslubækur (sjá viðkomandi námsgreinar). Aðgangur að tölvum og hugbúnaði í skóla eftir þörfum. Ípad frá 5. bekk.
<p>Ritföng nemenda og persónuleg hjálpargögn sem nemendur þurfa að hafaleiga á hverjum tíma:</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1 hvít A4 mappa (myndalistamappa) 42 mm breið með plastvösum, 4 gata. 30 glærir plastvasar með götum (opnir að ofan). 1 rúðustrikað reikningshefti A4 með stórum rúðum (hver rúða 1 x 1 sm). 3 stílabækur A4, Gul, rauð og blá (án gorma). 3 A4 úrklippubækur (auðar síður). 1 A5 stílabækur. 3 teygjumöppur: Gul, rauð og blá (fyrir heimanám og heimalestur). 4 mjúkar plastmöppur (lausblaðamöppur) – gul, rauð, græn og blá. 4 stk. blýantar (þríhyrindir). 1 yddari með loki (ath. fyrir litla og stóra blýanta). 1 stk. Artline penni (0.6). 2 strokleður (góð strokleður, helst hvít eða svört). 1 skæri – oddlaus. Glært plastbox (Smartbox með loki classic 2 lítra) – Rúmfatalagerinn kr. 399. 3 límstifti. Reglustika 20 sm. Tréliti – minnst 12 stykki. Lítill heyrnartól til að nota í tölvutíma (til að stinga í eyrun). 1 spilastokkur. Sundgleraugu. Ípad (frá 5. bekk).

Í íþróttum eiga nemendur að vera í íþróttafötum. Frá 2. bekk eru nemendur í inni íþróttaskóm en nemendur í 1. bekk eru berfætt. Á vorin og haustin eru útiþróttir. Í sundi er óskað eftir því að stúllkur séu í sundbol en ekki bikíní og að drengir séu í sundskýlu en ekki íþróttastuttbuxum. Sundgleraugu eru nauðsynleg.

II.4. Foreldrasamstarf og upplýsingagjöf

Foreldrar nemenda í Bjargi koma frá ýmsum löndum og eiga það allir sameiginlegt að tala ekki íslensku. Menningarheimar þeirra eru einnig mismunandi og lögð er áhersla á að koma til móts við foreldrana þar sem þeir eru staddir. Margir af þessum foreldrum hafa verið á flóttu lengi og búa yfir erfiðri reynslu. Því ber að varast að gera of miklar kröfur til þeirra um heimanám og fleira heldur styðja þau og styrkja eins og kostur er.

Fundað er reglulega með aðstandendum nemenda Bjargs og foreldrar eru ávallt velkomnir í skólann. Þeir fá nauðsynlegar upplýsingar á ensku og þeirra tungumáli ef kostur er á því. Túlkar eru í flestum viðtölum.

Bæklingur fyrir foreldra er í vinnslu.

II.5. Námsmat og vitnisburðarkerfi

Sé þess nokkur kostur er stuðst við eftirfarandi vitnisburðarkerfi:

Námsmat í deildinni greinist í tvennt, leiðsagnarmat og lokamat (út frá hæfniviðmiðum).

Framkvæmdin í deildinni er með þessum hætti:

a. Leiðsagnarmat.

Leiðbeinandi námsmat, leiðsagnarmat, fer fram reglulega yfir allt skólaárið í þeim námsgreinum sem nemerndur ráða við. Leiðsagnarmat miðar að því að meta framfarir nemenda í þeim tilgangi að nota niðurstöðurnar til að gera nauðsynlegar breytingar á námi og kennslu. Í leiðsagnarmati er fylgst með nemendum á námstímanum og þeim leiðbeint. Lögð er áhersla á fjölbreyttar matsaðferðir, s.s. kannanir, frammistöðumat, sjálfsmat, samræður o.fl., til að safna upplýsingum um stöðu nemenda, hvað þeir vita og geta og hvers þeir þarfnast til að ná betri árangri. A.m.k. tvisvar á ári er haldinn fundur þar sem farið er yfir námsstöðu og líðan nemanda. Þann fund sitja auk nemanda, forráðamenn, umsjónarkennari og deildarstjóri.

b. Lokamat:

Lokamat hefur þann megintilgang að gefa upplýsingar um árangur náms og kennslu í lok námstíma skólaárs. Matsaðferðir við lokamat ákvarðast af markmiðunum en matið er oftast byggt á skriflegum prófum eða fjölbreyttum lokaverkefnum nemenda. Með lokamati er lögð áhersla á að meta þekkingu og skilning nemenda á námsefninu, hvernig þeim tekst að beita þekkingu sinni og hvernig þeir greina og nota mismunandi aðferðir við ákveðin viðfangsefni. Lokamat sýnir hversu vel nemendum gengur miðað við hæfniviðmið/námsmarkmið einstaklingsins.

III. Náms svið og námsgreinar

Í þessum hluta námskrárinnar er kynnt áætlun um það nám og kennslu sem stefnt er að fari fram á skólaárinu í deildinni. Aðalnámskrá grunnskóla skiptir viðfangsefnum skólastarfsins í átta skilgreind náms svið og eitt opið (val) en hverju náms sviði heyrja mismargar námsgreinar. Fyrir hvert náms svið eru gefin út hæfniviðmið, námshæfni, fyrir 4., 7. og 10. í aðalnámskrá en skólar útfæra fyrir aðra árganga. Sömuleiðis er lýst áherslum í hverri námsgrein árgangs og flokkað eins og tilheyrir hverju náms sviði. Megintilgangur þess er að skýra þær væntingar og áherslur sem eru í náminu svo stefnt sé að sameiginlegu markmiði í skólastarfinu.

Í flestum tilfellum fá nemendur Bjargs sérstakt og sérsniðið námsefni. Reynt er þó að styðjast við markmið sem fram koma í lykilhæfni þessa plaggs. Markmið þessi eru tekin úr námskrá við lok I. bekkjar.

Eðli málsins samkvæmt er ekki unnt að meta alla nemendur Bjargs við lok skólaárs þar sem þeir eru að koma og fara allt skólaárið.

Viðauki við Aðalnámskrá frá ágúst 2021. Drög að endurskoðuðum kafla 19.3 í Aðalnámskrá grunnskóla um íslensku sem annað tungumál. Stuðst verður við kaflann um forstígg fyrir nemendur í Bjargi.

Lykilhæfni

Lykilþáttur	Bjarg
TJÁNING OG MIÐLUN	Við lok skólaárs getur nemandi: <ul style="list-style-type: none"> talað fyrir framan hóp hlustað á aðra í hóp án þess að grípa fram í tjáð sig um viðfangsefni sem eru í umræðunni sagt frá hugsunum sínum og skoðunum
SKAPANDI OG GAGNRÝNIN HUGSUN	Við lok skólaárs getur nemandi: <ul style="list-style-type: none"> unnið verkefni eftir munnlegum fyrirmælum metið eigin verk út frá fyrirfram gefnum þáttum gert sér grein fyrir að oft er til fleiri en ein rétt lausn á verkefnum og í lagi að gera mistök gert sér grein fyrir hvað eru staðreyndir skoðað viðfangsefni út frá ólíkum hliðum
SJÁLFSTÆÐI OG SAMVINNA	Við lok skólaárs getur nemandi: <ul style="list-style-type: none"> unnið eftir einföldum fyrirmælum í máli og myndum gert sér grein fyrir hvað hugtakið styrkleiki merkir unnið með öðrum í litlum hópum tekið að sér ákveðið hlutverk með leiðsögn kennara hlustað á leiðsögn kennara
NÝTING MIÐLA OG UPPLÝSINGA	Við lok skólaárs getur nemandi: <ul style="list-style-type: none"> leitað sér upplýsinga munnlega í sínu nánasta umhverfi gert sér grein fyrir ólíkum miðlum til upplýsingaöflunar þekkt nokkrar einfaldar reglur um netnotkun
ÁBYRGÐ OG MAT Á EIGIN NÁMI	Við lok skólaárs getur nemandi: <ul style="list-style-type: none"> skilið hvað felst í að meta eigin frammistöðu skilið hvað námsmarkmið eru stuðst við einfaldar aðferðir til að skipuleggja eigið nám

Matsviðmið lykilhæfni

Lykilþáttur	A	B	C	D
TJÁNING OG MIÐLUN	Tjáð sig á öruggan hátt fyrir framan hóp um viðfangsefni sem eru í umræðunni og hlustað á aðra. Sagt frá hugsunum sínum og skoðunum af öryggi .	Tjáð sig vel fyrir framan hóp um viðfangsefni sem eru í umræðunni og hlustað á aðra. Sagt frá hugsunum sínum og skoðunum.	Tjáð sig nokkuð vel fyrir framan aðra um viðfangsefni sem eru í umræðunni og hlustað stundum á aðra. Sagt að einhverju marki frá hugsunum sínum og skoðunum og hlustað á aðra.	
SKAPANDI OG GAGNRÝNIN HUGSUN	Unnið mjög vel eftir munnlegum fyrirætlum og metið af öryggi eigin verk út frá ákveðnum þáttum. Gert sér mjög vel grein fyrir að til eru fleiri en ein lausn á verkefnum og verið óhræddur við að gera mistök. Gert sér mjög vel grein fyrir hvað eru staðreyndir og skoðað viðfangsefni út frá ólíkum hliðum.	Unnið vel eftir munnlegum fyrirætlum og metið eigin verk út frá ákveðnum þáttum. Gert sér vel grein fyrir því að til eru fleiri en ein lausn á verkefnum og verið óhrædd við að gera mistök. Gert sér vel grein fyrir hvað eru staðreyndir og skoðað viðfangsefni út frá ólíkum hliðum.	Unnið nokkuð vel eftir munnlegum fyrirætlum og metið eigin verk út frá ákveðnum þáttum. Áttað sig stundum á að til eru fleiri en ein lausn á verkefnum. Gert sér að einhverju leyti grein fyrir hvað eru staðreyndir og stundum skoðað viðfangsefni út frá ólíkum hliðum.	
SJÁLSTÆÐI OG SAMVINNA	Unnið mjög vel eftir fyrirætlum í máli og myndum. Gert sér mjög vel grein hvað hugtakið styrkleiki merki, unnið vel með öðrum í litlum hópum og hlustað mjög vel á leiðsögn kennara.	Unnið vel eftir fyrirætlum í máli og myndum. Gert sér vel grein fyrir hvað hugtakið styrkleiki merkir, unnið með öðrum í litlum hópum og hlustað vel á leiðsögn kennara.	Unnið stundum vel eftir fyrirætlum í máli og myndum. Gert sér grein fyrir hvað hugtakið styrkleiki merkir að einhverju marki , stundum unnið með öðrum og hlustað nokkuð vel á leiðsögn kennara.	
NÝTING MIÐLA OG UPPLÝSINGA	Leitað sér upplýsinga af öryggi í nánasta umhverfi. Nýtt mjög vel mismunandi upplýsingamiðla og þekkt mjög vel nokkrar einfaldar reglur um netnotkun.	Leitað sér upplýsinga í nánasta umhverfi. Nýtt vel mismunandi upplýsingamiðla og þekkt vel nokkrar einfaldar reglur um netnotkun.	Leitað sér stundum upplýsinga í nánasta umhverfi. Nýtt mismunandi upplýsingamiðla og þekkt að einhverju marki nokkrar einfaldar reglur um netnotkun.	
ÁBYRGÐ OG MAT Á EIGIN NÁMI	Tekið mikla ábyrgð á að meta eigin frammistöðu og skilið mjög vel námsmarkmið sín. Notað einfaldar aðferðir til að skipuleggja vel eigið nám.	Tekið ábyrgð á að meta eigin frammistöðu og skilið vel námsmarkmið sín. Notað einfaldar aðferðir til að skipuleggja eigið nám.	Tekið nokkra ábyrgð á að meta eigin frammistöðu og skilið námsmarkmið sín að einhverju leyti. Notað stundum einfaldar aðferðir til að skipuleggja eigið nám.	

I. Íslenska

Íslenska sem annað tungumál

Námshæfni – viðmið og mat

Mat á námshæfni felur í sér að meta árangur nemenda í íslensku í lok námstíma.

a. Viðmið um námshæfni í íslensku (sérstök viðmið samin fyrir nemendur í Bjargi)

Skilningur-hlustun, skilningur-lestur, tjáning-talað mál, samskipti og frásögn, tjáning-ritun.

Íslenska sem annað tungumál - forstig

Skilningur - hlustun		
Skilur einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt, s.s. einfaldar spurningar og svör.	Skilur mjög einfaldar leiðbeiningar með stuðningi mynda, látbragðs o.fl.	Greinir einstök orð og tölustafi sem kenndir hafa verið í einföldu hljóð- og myndefni.
Skilur grunnorðaforða, orð á I. þrepi!: orð yfir hluti, fólk og dýr, tölustafi og daglegar athafnir í nánasta umhverfi í skólanum, frístundinni og heima.		
Skilningur - lestur		
Tengir íslensk máhljóð við rittákn þeirra. Byrjar að þjálf sig í umskráningu og nær byrjunarfærni í lesfimi.	Getur lesið og skilið einföld orð og einfaldar lykilstættir sem honum hafa verið kenndar og eru algengar eða eru studdar myndefni.	Nýtir sér myndir og tákn til að skilja og skýra merkingu orða.
Getur lesið mjög einfalda texta með stuðningi t.d. mynda.		
Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn		
Getur, með stuðningi, tekið þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, endurtekið og umorðað eftir þörfum.	Getur beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga.	Getur kynnt sig, heilsað, kvatt og þakkað fyrir sig.

Kann grunnorðaförða, orð á I. þrepi ¹ : getur nefnt orð yfir hluti, liti, fólk, daga, tölur og dýr og einfaldar setningar um daglegar athafnir í nánasta umhverfi, í skólanum, frístundinni og heima.	Getur á einfaldan hátt tjáð hvað honum líkar/líkar ekki og sagt frá líðan sinni.	Getur stafað nafnið sitt og gefið upp símanúmer.
Tjáning - ritun		
Getur skrifað íslenska stafrófið eftir fyrirmynd.	Þekkir íslenskan rithátt.	Getur afritað orð og setningar.
Getur skrifað einföld orð og einfaldar setningar sem hann hefur lært.	Getur skrifað nafnið sitt.	Getur teiknað röð mynda og með aðstoð skrifað stök orð eða setningar til að lýsa því sem er að gerast á myndunum (t.d. einföld dagbók).

¹ Á fyrsta þrepi orðaförðans eru algengustu orð tungumálsins, grunnorðaförðinn. Dæmi um slík orð eru strákur, stelpa, fara, koma, borða, sofa, vera o.s.frv.

Íslenska sem annað tungumál – I. stig

Skilningur - hlustun		
Skilur einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan, skólann, fjölskylduna og áhugamál ef talað er hægt og skýrt.	Skilur að nokkru leyti leiðbeiningar og það mál sem notað er í kennslustofunni ef talað er hægt.	Fylgir meginþræði og greinir upplýsingar í einföldum, kunnuglegum frásögnum með sjónrænum stuðningi og orðaförða sem hefur verið kenndur.
Skilur grunnorðaförða, orð á I. þrepi: orð yfir hluti, fólk og dýr, tölustafi og daglegar athafnir í nánasta umhverfi, í skólanum, frístundinni og heima.		
Skilningur - lestur		
Þekkir íslenska stafrófið og íslensku máhljóðin.	Getur lesið og skilið einföld orð og setningar sem hafa verið kenndar.	Nýtir sér myndir og tákni til að skilja og skýra merkingu orða.
Getur lesið og skilið einfalda texta af nokkurri lipurð.		

	Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn	
Getur, með stuðningi, tekið þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, endurtekið og umorðað eftir þörfum.	Getur beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga.	Getur kynnt sig, heilsað, kvatt og þakkað fyrir sig.
Kann grunnorðaförða, orð á 1. þrepi: getur nefnt orð yfir hluti, liti, fólk, daga, tölur og dýr og einfaldar setningar um daglegar athafnir í nánasta umhverfi, í skólanum, frístundinni og heima.	Getur á einfaldan hátt tjáð hvað honum líkar/líkar ekki og sagt frá líðan sinni.	Getur með takmörkuðum orðaförða lýst hlut eða mynd með því að hafa undirbúið sig fyrirfram.
Tjáning - ritun		
Getur skrifað stök orð og einfaldar setningar um sjálfan sig.	Getur skrifað nafn sitt, heimilisfang og nafn skólans.	Getur skrifað orð og orðasambönd til að lýsa hversdagslegum hlutum (t.d. lit eða stærð).
Getur skrifað einfaldar setningar til að lýsa atburðum í myndasögu.	Getur fært dagbók sem lýsir daglegum athöfnum, fólk og stöðum í stuttum setningum.	Hefur grunnþekkingu á íslenskri málfræði og beitir henni í ritun.

Íslenska sem annað tungumál – 2. stig

	Skilningur - hlustun	
Skilur dagleg samtöl og umræður sem tengjast kunnuglegum aðstæðum einkum ef talað er skýrt.	Skilur nákvæmar leiðbeiningar og fyrirmæli tengd námsgreinum.	Skilur helstu atriði í kynningum, fræðslu og útskýringum með sjónrænum stöðum og skýrum dæmum.
Hefur öðlast grunnskilning á mikilvægum orðaförða námsgreina, þ.e. orðaförða á 2. og 3. þrepi ² (t.d. í náttúru- og samfélagsgreinum).		

Skilningur - lestur		
Getur lesið og skilið texta almenns eðlis með orðaforða sem kemur oft fyrir í námi í skólanum.	Getur lesið og skilið texta úr námsefni með stuðningi lykilhugtaka, orðalista, mynda og annarra hjálpargagna.	Getur getið sér til um merkingu einstakra orða út frá samhengi og áætlað merkingu setningar, ef hann þekkir efnið sem um ræðir.
Getur fylgt söguþræði í stuttum sögum og frásögnum á einföldu máli.		
Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn		
Getur tekið þátt í flestum daglegum samtölum án mikils stuðnings.	Getur spurt einfaldra spurninga og nýtt til þess orð og setningar úr námsefninu og átt samskipti við samnemendur um námsefnið.	Getur sagt frá áætlunum, venjum, daglegum athöfnum, liðnum atburðum og persónulegri reynslu.
Getur flutt undurbúna kynningu um efni sem hann þekkir vel og svarað spurningum áheyrenda en gæti þurft að biðja um endurtekningu.	Getur auðveldlega tjáð sig um það sem honum líkar / mislíkar.	Getur lýst fólki, stöðum og hlutum á einfaldan hátt.
Tjáning - ritun		
Getur skrifað einfalda texta sem tengjast daglegum athöfnum, persónulegum högum, líðan, áhugamálum og viðhorfum með stuðningi hjálpargagna.	Getur skrifað stuttar lýsingar á atburðum, fyrri viðfangsefnum og reynslu.	Getur svarað spurningum tengdum náminu skriflega með viðeigandi stuðningi orðalista og lykilorðavinnu.
Getur búið til stutta kynningu í skýrslu eða á veggspjaldi um efni tengt náminu með myndum og stuttum textum.	Getur skrifað stuttar, einfaldar frásagnir, t.d. inngang að sögu eða framhald af sögu með stuðningi hjálpargagna.	Hefur grunnþekkingu í íslenskrri málfræði og beitir henni í ritun.

² Á öðru og þriðja þrepi orðaforðans eru orð sem tilheyra tungumáli skólastarfsins. Það er hinn svokallaði námsorðaforði.

Íslenska sem annað tungumál – 3. stig

Skilningur - hlustun		
Skilur nokkuð auðveldlega daglegar samræður í tengslum við áhugasvið og annað í kunnuglegu umhverfi.	Skilur megininntak í umræðum og fræðslu um viðfangsefni ýmissa námsgreina.	Skilur megininntak kynninga og fræðslu í ýmsum námsgreinum og efni í fjölmiðlum sem höfðar til hans og er á skýru máli.
Er kominn með nokkuð góða þekkingu á námsorðaforða á 2. og 3. þrepi, til skilnings sem samsvarar aldri barnsins og því sem gera má ráð fyrir að jafnaldrar hafi þekkingu á.		
Skilningur - lestur		
Getur fylgt meginhugmynd og rökum í texta almenns eðlis og getið sér til um merkingu orða út frá samhengi texta.	Getur lesið texta námsbókanna með viðeigandi stuðningi (orðalista, orðabóka og mynda).	Getur fundið lykilupplýsingar í texta og safnað upplýsingum úr ýmsum textahlutum til að leysa verkefni.
Getur lesið einfaldar skáldsögur í fullri lengd.		
Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn		
Getur tekið þátt í tiltölulega löngum samtölum um efni sem er til umræðu ef viðmælandi gerir sér far um að sýna skilning og koma til móts við nemandann.	Getur tekið þátt í umræðum um viðfangsefni hinna ýmsu námsgreina.	Getur tekið þátt í samræðum um áhugamál og frístundir í raun- og netheimum, tjáð skoðanir og rökstutt þær.
Getur útbúið og flutt kynningu á efni sem hann þekkir og svarað spurningum ef þær eru orðaðar skýrt.	Getur að mestu tjáð skoðanir sínar á skýran hátt.	Getur sagt í smáatriðum frá atburðum, viðbrögðum við þeim og lýst reynslu.
Tjáning - ritun		
Getur skrifað samfelldan texta um margvísleg efni og tengt efnisgreinar í línulega, rökrétta heild með viðeigandi tengiorðum, (þótt textinn sé ekki málfræðilega réttur).	Getur skrifað óformlegan og formlegan texta t.d. á samfélagsmiðlum. Getur hagað orðum sínum með lesanda í huga og í samræmi við inntak og tilgang.	Getur tjáð skriflega skoðun sína á námsefni, kvikmyndum, bókum eða sjónvarpsþáttum með viðeigandi orðaforða.

Getur skrifað námsritgerðir og notar námsorðaförða með viðeigandi stuðningi orðalista og orðabóka.	Getur gert grein fyrir reynslu, lýst tilfinningum og viðbrögðum í samfelldum texta. Getur skrifað samfellda sögu, með upphafi, atburðarás og sögulokum.	Hefur öðlast breiðan grunn í íslenskri málfræði og beitir henni í ritun.
--	---	--

Matsviðmið í íslensku sem öðru tungumáli

Þar sem nemendur í íslensku sem öðru tungumáli eru á ýmsum aldri þegar þeir hefja skólagöngu sína á Íslandi og þar með nám í íslensku sem öðru tungumáli eru ekki gerð aldurstengd matsviðmið í íslensku sem öðru tungumáli við lok grunnskóla. Í staðinn skal ákvarða hæfnistig nemanda við lok grunnskóla og meta stöðu hans eftir matsviðmiðum sem eiga við viðkomandi hæfnistig. Nota skal viðeigandi ramma og gefa nemanda einkunn fyrir frammistöðu á því hæfnistigi sem hann hefur verið staðsettur á með eftirfarandi einkunnaskala í huga:

- A: Nemandi sýnir framúrskarandi hæfni og frammistöðu.
- B: Nemandi sýnir góða hæfni og frammistöðu.
- C: Nemandi sýnir sæmilega hæfni og frammistöðu.
- D: Hæfni og frammistöðu er ábótavant.

	Forstig	
C	B	A
Skilningur - hlustun		
Skilið að nokkru leyti einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er mjög hægt og skýrt. Greint að einhverju leyti stök máhljóð, orð og tölustafi sem kenndir hafa verið í einföldu hljóð- og myndefni.	Skilið að mestu leyti einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt. Greint stök máhljóð, orð og tölustafi sem kenndir hafa verið í einföldu hljóð- og myndefni.	Skilið vel einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt. Greint stök máhljóð, orð og tölustafi sem kenndir hafa verið í einföldu hljóð- og myndefni á auðveldan hátt.
Skilningur - lestur		
Áttað sig að mestu leyti á tengslum bókstafa og hljóða og lesáttinni, fyrsta stig umskráningar. Lesið og skilið einföld orð og einfaldar lykilsetningar sem honum hafa verið kenndar og eru algengar eða eru studdar myndefni. Getið sér til að einhverju leyti um merkingu orða út frá mynd eða tákni.	Áttað sig á tengslum bókstafa og hljóða og lesáttinni, kominn af stað í umskráningu. Lesið og skilið einföld orð og einfaldar lykilsetningar sem honum hafa verið kenndar og eru algengar eða eru studdar myndefni. Getið sér til um merkingu orðs út frá mynd eða tákni.	Sýnt fram á að hafa náð tökum á tengslum bókstafa og hljóða og lesáttinni, kominn með umskráningarfærni. Lesið og skilið einföld orð og einfaldar lykilsetningar sem honum hafa verið kenndar og eru algengar eða eru studdar myndefni. Lesið orð sem hann hefur ekki lært áður. Getið sér til um merkingu orðs út frá mynd eða tákni.

	Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn	
<p>Tekið að nokkru leyti þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, endurtekið og umorðað eftir þörfum. Svarað mjög einföldum spurningum. Beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt mjög einfaldra spurninga.</p>	<p>Tekið þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, endurtekið og umorðað eftir þörfum. Svarað einföldum spurningum. Beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga.</p>	<p>Tekið nokkuð auðveldlega þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, endurtekið og umorðað eftir þörfum. Svarað einföldum spurningum á nokkuð lipran hátt. Beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga. Getur hafið einfaldar samræður við kennara og börn.</p>
	Tjáning - ritun	
<p>Afritað að nokkru leyti stafi, orð og setningar eftir fyrirmynd. Skrifað einföld orð og einfaldar setningar sem hann hefur lært.</p>	<p>Afritað stafi, orð og setningar eftir fyrirmynd. Skrifað einföld orð og einfaldar setningar sem hann hefur lært.</p>	<p>Afritað stafi, orð og setningar eftir fyrirmynd á nokkuð lipran hátt. Skrifað einföld orð og einfaldar setningar sem hann hefur lært.</p>

	I. stig	
C	B	A
	Skilningur - hlustun	
<p>Skilið að mestu leyti einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt. Fylgt meginþræði í einföldum frásögnum um kunnugleg efni sem studd eru með sjónrænum gögnum.</p>	<p>Skilið nokkuð vel einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt. Fylgt meginþræði í einföldum frásögnum um kunnugleg efni sem studd eru með sjónrænum gögnum.</p>	<p>Skilið mjög vel einfalt daglegt mál sem varðar hann sjálfan ef talað er hægt og skýrt. Fylgt auðveldlega meginþræði í einföldum frásögnum um kunnugleg efni sem studd eru með sjónrænum gögnum.</p>
	Skilningur - lestur	
<p>Lesið/farið með íslenska stafrófið að mestu leyti og áttað sig á íslenskum máhljóðum. Lesið og skilið einföld orð og setningar sem hafa verið kenndar. Lesið og skilið einfalda texta hægt og með stuðningi. Getið sér til, að einhverju leyti, um merkingu orðs út frá mynd eða tákni.</p>	<p>Lesið/farið með íslenska stafrófið og íslensku máhljóðin. Lesið og skilið einföld orð og setningar sem hafa verið kenndar. Lesið og skilið einfalda texta af nokkurri lipurð. Getið sér til um merkingu orðs út frá mynd eða tákni.</p>	<p>Lesið/farið með íslenska stafrófið og íslensku máhljóðin af mikilli lipurð. Lesið og skilið einföld orð og setningar sem hafa verið kenndar. Lesið og skilið einfalda texta af mikilli lipurð. Getið sér auðveldlega til um merkingu orðs út frá mynd eða tákni.</p>

	Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn	
<p>Tekið nokkuð auðveldlega þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga. Tjáð hvað honum líkar/líkar ekki og sagt frá líðan sinni á einfaldan hátt.</p>	<p>Tekið nokkuð auðveldlega þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan, sé talað hægt og skýrt, beðið um aðstoð á einfaldan hátt og spurt einfaldra spurninga. Tjáð hvað honum líkar/líkar ekki og sagt frá líðan sinni á einfaldan hátt.</p>	<p>Tekið þátt í einföldum samræðum er varða hann sjálfan af nokkurri lipurð, sé talað hægt og skýrt, beðið um aðstoð og spurt einfaldra spurninga. Tjáð hvað honum líkar/líkar ekki og sagt frá líðan sinni á einfaldan hátt.</p>
	Tjáning - ritun	
<p>Skrifað stök orð og einfaldar setningar um sjálfan sig og hversdagslega hluti og atburði með stuðningi. Nýtt sér að einhverju leyti einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun en þarf mikinn stuðning og hjálpargögn.</p>	<p>Skrifað stök orð og einfaldar setningar um sjálfan sig og hversdagslega hluti og atburði. Nýtt sér einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun með hjálpargögnum.</p>	<p>Skrifað stök orð og einfaldar setningar um sjálfan sig og hversdagslega hluti og atburði, á lipran og sjálfstæðan hátt. Nýtt sér einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun af nokkurri lipurð.</p>

	2. stig	
C	B	A
	Skilningur - hlustun	
<p>Skilið nokkuð vel dagleg samtöl og umræður, sem tengjast kunnuglegum aðstæðum einkum ef talað er mjög skýrt. Skilið námstengd viðfangsefni, með miklum stuðningi.</p>	<p>Skilið vel dagleg samtöl og umræður, sem tengjast kunnuglegum aðstæðum einkum ef talað er skýrt. Skilið námstengd viðfangsefni, með stuðningi.</p>	<p>Skilið auðveldlega dagleg samtöl og umræður, sem tengjast kunnuglegum aðstæðum einkum ef talað er skýrt. Skilið námstengd viðfangsefni, með stuðningi.</p>
	Skilningur - lestur	
<p>Lesið og skilið að mestu auðlesna texta almenns eðlis. Lesið og skilið texta úr námsefni með stuðningi lykilhugtaka, orðalista og annarra hjálpargagna. Fylgt að mestu einföldum sögurþæði í sögum á einföldu máli, með miklum stuðningi.</p>	<p>Lesið og skilið auðlesna texta almenns eðlis. Lesið og skilið texta úr námsefni með stuðningi lykilhugtaka, orðalista og annarra hjálpargagna. Fylgt söguþæði í sögum á einföldu máli með stuðningi.</p>	<p>Lesið og skilið auðlesna texta almenns eðlis auðveldlega. Lesið og skilið texta úr námsefni með stuðningi lykilhugtaka, orðalista og annarra hjálpargagna. Fylgt söguþæði í sögum á einföldu máli án mikils stuðnings.</p>

	Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn	
<p>Tekið þátt í flestum daglegum samtölum með einhverjum stuðningi. Spurt einfaldra spurninga og nýtt til þess orð og setningar úr námsefninu, með stuðningi. Sagt frá áætlunum, venjum, daglegum athöfnum, liðnum atburðum og persónulegri reynslu, með stuðningi. Tjáð sig nokkuð auðveldlega um það sem honum líkar/mislíkar.</p>	<p>Tekið þátt í flestum daglegum samtölum án mikils stuðnings. Spurt einfaldra spurninga og nýtt til þess orð og setningar úr námsefninu án mikils stuðnings. Sagt frá áætlunum, venjum, daglegum athöfnum, liðnum atburðum og persónulegri reynslu án mikils stuðnings. Tjáð sig auðveldlega um það sem honum líkar/mislíkar.</p>	<p>Tekið þátt í flestum daglegum samtölum án stuðnings. Spurt einfaldra spurninga og nýtt til þess orð og setningar úr námsefninu á lipran hátt. Sagt frá áætlunum, venjum, daglegum athöfnum, liðnum atburðum og persónulegri reynslu án stuðnings. Tjáð sig á lipran hátt um það sem honum líkar/mislíkar.</p>
	Tjáning - ritun	
<p>Skrifað einfalda texta sem tengjast daglegum athöfnum, áhugasviði, persónulegum högum, líðan og viðhorfum með miklum stuðningi hjálpargagna. Skrifað stuttar, einfaldar ritgerðir um efni sem unnið er í námsgreinum með miklum stuðningi. Nýtt sér einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun, með stuðningi hjálpargagna.</p>	<p>Skrifað einfalda texta sem tengjast daglegum athöfnum, áhugasviði, persónulegum högum, líðan og viðhorfum með stuðningi hjálpargagna. Skrifað stuttar, einfaldar ritgerðir um efni sem unnið er í námsgreinum með viðeigandi stuðningi. Nýtt sér einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun, án mikils stuðnings.</p>	<p>Skrifað einfalda texta sem tengjast daglegum athöfnum, áhugasviði, persónulegum högum, líðan og viðhorfum með stuðningi hjálpargagna. Skrifað stuttar, einfaldar ritgerðir um efni sem unnið er í námsgreinum án mikils stuðnings. Nýtt sér einfaldar reglur í íslenskri málfræði og beitt þeim í ritun.</p>

	3. stig	
C	B	A
	Skilningur - hlustun	
<p>Skilið að mestu daglegar samræður, umræður og fræðslu um almenn efni í kunnuglegu umhverfi. Skilið að mestu megininntak í umræðum og fræðslu um viðfangsefni ýmissa námsgreina.</p>	<p>Skilið nokkuð auðveldlega daglegar samræður, umræður og fræðslu um almenn efni í kunnuglegu umhverfi. Skilið nokkuð auðveldlega megininntak í umræðum og fræðslu um viðfangsefni ýmissa námsgreina.</p>	<p>Skilið auðveldlega daglegar samræður, umræður og fræðslu um almenn efni í kunnuglegu umhverfi. Skilið auðveldlega megininntak í umræðum og fræðslu um viðfangsefni ýmissa námsgreina.</p>
	Skilningur - lestur	
<p>Fylgt að mestu meginhugmynd og rökum í texta almenns eðlis og getið sér til um merkingu orða út frá samhengi texta. Lesið texta námsbókanna með</p>	<p>Fylgt meginhugmynd og rökum í texta almenns eðlis og getið sér til um merkingu orða út frá samhengi texta. Lesið texta námsbókanna með viðeigandi</p>	<p>Fylgt auðveldlega meginhugmynd og rökum í texta almenns eðlis og getið sér til um merkingu orða út frá samhengi texta. Lesið texta</p>

<p>miklum stuðningi (orðalista, orðabóka og mynda). Lesið og skilið (einfaldar) skáldsögur í fullri lengd með miklum stuðningi hjálpargagna.</p>	<p>stuðningi (orðalista, orðabóka og mynda). Lesið og skilið (einfaldar) skáldsögur í fullri lengd með stuðningi hjálpargagna.</p>	<p>námsbókanna með viðeigandi stuðningi (orðalista, orðabóka og mynda). Lesið og skilið (einfaldar skáldsögur í fullri lengd.</p>
<p>Tjáning – talað mál, samskipti og frásögn</p>		
<p>Tekið þátt í tiltölulega löngum samtölum um ýmis efni ef viðmælandi gerir sér far um að sýna skilning og koma til móts við nemandann. Að mestu fylgst með samræðum og tjáð skoðanir sínar og skilning á námsefni í öllum námsgreinum en gæti þurft stuðning og endurtekningu. Flutt með stuðningi einfalda, undirbúna kynningu um efni sem hann þekkir vel.</p>	<p>Tekið þátt í tiltölulega löngum samtölum um ýmis efni ef viðmælandi gerir sér far um að koma til móts við nemandann. Fylgst að mestu leyti með samræðum og tjáð skoðanir sínar og skilning á námsefni í öllum námsgreinum. Flutt einfalda undirbúna kynningu um efni sem hann þekkir vel.</p>	<p>Tekið þátt í tiltölulega löngum samtölum um ýmis efni ef viðmælandi gerir sér far um að koma til móts við nemandann. Fylgst auðveldlega með samræðum og tjáð skoðanir sínar og skilning á námsefni í öllum námsgreinum. Flutt undirbúna kynningu um efni sem hann þekkir vel.</p>
<p>Tjáning - ritun</p>		
<p>Skrifað samfelldan texta um margvísleg efni og tengt efnisgreinar í línulega, rökrétta heild, með stuðningi hjálpargagna. Skrifað námsritgerðir og notað mikilvægan námsorðaförða með stuðningi orðalista og orðabóka. Nýtt sér reglur í íslenskri málfræði og stafsetningu og beitt þeim í ritun, með stuðningi hjálpargagna.</p>	<p>Skrifað samfelldan texta um margvísleg efni og tengt efnisgreinar í línulega, rökrétta heild án mikils stuðnings. Skrifað námsritgerðir og notað mikilvægan námsorðaförða með stuðningi orðalista og orðabóka. Nýtt sér reglur í íslenskri málfræði og stafsetningu og beitt þeim í ritun.</p>	<p>Skrifað samfelldan texta um margvísleg efni og tengt efnisgreinar í línulega, rökrétta heild. Skrifað námsritgerðir og notað mikilvægan námsorðaförða með stuðningi orðalista og orðabóka. Nýtt sér reglur í íslenskri málfræði og stafsetningu og beitt þeim í ritun. Sýnt fram á mikla færni við beitingu málsins í rituðu máli.</p>

2. List- og verkgreinar

Námshæfni – viðmið og mat

Mat á námshæfni felur í sér að meta árangur nemenda í list- og verkgreinum í lok námstíma.

Nemendur í Bjargi fylgja sínum jafnöldrum í list-og verkgreinum eins og framast er kostur. Taka þarf sérstakt tillit til nemenda í Bjargi þar sem þeir hafa ekki vald á íslensku máli. Í mörgum tilfellum henta list- og verkgreinar þessum börnum vel en oft reynist nauðsynlegt að gera einstaklingsnámskrá. Námsmatið má aldrei miðast við kunnáttu í tungumálinu.

4. Náttúrugreinar – útikennsla

Nemendur í Bjargi fá kennslu í náttúrugreinum eins og aðstæður leyfa. Mest er nálgunin í gegn um útikennslu og náttúruskoðun. Í einstaklingsnámskrá hvers nemanda er sagt til um hæfnimarkmið, leiðsagnarmat og lokamat.

5. Samfélagsgreinar

Námshæfni – viðmið og mat

Viðmið um námshæfni í samfélagsgreinum og lífsleikni

Eftirfarandi viðmið eru lögð til grundvallar mati á námshæfni nemanda. (lokamat):

Kennsla í eftirfarandi efnispáttum er samþætt öðrum námsgreinum í Bjargi:

Efnispættir:	Viðmið um námshæfni í samfélagsgreinum
Reynsluheimur:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> gert sér grein fyrir mikilvægi þess að sýna sjálfum sér og öðrum virðingu rætt helstu einkenni og sögu heimabyggðar gert sér grein fyrir gildi náttúru og umhverfis og mikilvægi góðrar umgengni sagt frá fjölskyldu sinni og gert sér grein fyrir að fólk býr við mismunandi fjölskyldugerðir gert sér grein fyrir helstu hátíðum og siðum í íslensku samfélagi áttað sig á gildi þess að hjálpast að og hugsa um náungann verið meðvitaður um hættur í næsta nágrenni sínu
Hugarheimur:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> sagt frá sjálfum sér með hliðsjón af búsetu, uppruna, fjölskyldu, siðum og venjum gert sér grein fyrir styrkleikum sínum rætt um mismunandi tilfinningar s.s. gleði, reiði, sorg, depurð gert sér grein fyrir þörf sinni fyrir næringu, hvíld, hreyfingu og hreinlæti
Félagsheimur:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> tekið þátt í samstarfi og samræðum í jafningjahópi

- sýnt tillitsemi, virðingu og umhyggju í samskiptum og samvinnu við jafnaldra og aðra
- áttað sig á ýmiss konar afleiðingum athafna sinna
- gert sér grein fyrir merkingu yfirheita skólans; kurteisi, ábyrgð og samvinna

5.2. Jafnrétti og lífsleikni

Námsgreinin er samþætt við aðrar kennslugreinar í Bjargi:

i. Viðfangsefni í náminu

Meginviðfangsefnin í námsgreininni eru:

- *Yfirheiti skólans; kurteisi, ábyrgð og samvinna*
- *Skólareglur og æskileg hegðun*
- *Líðan og vinátta*
  - *Samvinna*
  - *Hjálpsemi*
  - *Einelti*
  - *Hvernig er góður vinur?*
- *Tilfinningar*
  - *Gleði*
  - *Reiði*
  - *Kvíði*
  - *Depurð*
  - *Ánægja*

6. Skólaípróttir

Námshæfni – viðmið og mat

Mat á námshæfni felur í sér að meta árangur nemenda í skólaípróttum í lok námstíma. Þau byggjast á (a) viðmiðum og (b) umsögnum til að meta viðmiðin sem liggja til grundvallar námsmati í lok annar.

a. Viðmið um námshæfni í skólaípróttum – ípróttir og sund

Nemendur í Bjargi fylgja sínum árgangi í ípróttum. Sérkennsla í sundi er í boði frá 5. bekk.

c. Grunnþættir menntunar í skólaípróttum

Eftirfarandi áherslur eru skilgreindar fyrir grunnþætti menntunar í skólaípróttum:

Grunnþáttur	Áhersluþættir grunnþátta menntunar Að nemandi:
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ:	<ul style="list-style-type: none"> taki þátt í leikjum og/eða stundi ípróttir með ánægju og félagsleg samskipti að leiðarljósi, ásamt því að efla almenna líkamshreysti þjálfist í æfingum og leikjum sem efla liðleika, líkamsreisn og líkamsstöðu
JAFNRÉTTI:	<ul style="list-style-type: none"> hafi rétt til þátttöku í ípróttum til jafns við aðra
LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTTINDI:	<ul style="list-style-type: none"> hafi fengið tækifæri til að kjósa með lýðræðislegri kosningu um val á hreyfingu/leik í skólaípróttum/sundi, þar sem hann fær tækifæri til að hafa áhrif á skipulagið
LÆSI:	<ul style="list-style-type: none"> fái tækifæri til að ræða um mikilvægi hreyfingar fyrir líkamlega og andlega heilsu og vellíðan þekki heiti helstu líkamshluta tileinki sér réttar reglur í leikjum og geti skorið úr ágreiningi ef upp kemur læri og tileinki sér skipulagsform eins og röð, línu, hring og hóp tileinki sér almennar reglur ípróttamannvirkja
SJÁLFBÆRNI:	<ul style="list-style-type: none"> fái tækifæri til að velja leik eða hreyfingu sem honum finnst áhugaverð og skemmtileg þjálfist í því að fara rólega af stað í upphafi reglubundinnar hreyfingar og einnig í lok æfingar og skilji hvers vegna
SKÖPUN:	<ul style="list-style-type: none"> tileinki sér helstu samskiptareglur og færni eins og að hlusta, hlýða, tjá skoðun, bíða og bregðast við

6.1. Íþróttir

Lýsing á námi og kennslu námsgreinarinnar

Námsgrein er útfærð hér í samræmi við áherslur innan skóla og kynnt nánar síðar í kennsluáætlunum.

Tímafjöldi: Tvær 40 mínútna kennslustundir að jafnaði á viku yfir heilt skólaár.

i. Viðfangsefni í náminu

Meginviðfangsefni í námsgreininni eru:

- Viðfangsefni 1; **Grunnþættir líkams- og hreyfiþroska**
  - Líkamsstaða og líkamsbeiting, samhæfing, styrkur, þol, hraði, jafnvægi, liðleiki
- Viðfangsefni 2; **Rytmiskar leikfimiæfingar**
  - með bolta, hringi, sippubönd, bönd, keilur
  - án smááhalda
- Viðfangsefni 3; **Áhaldafimleikar**
  - Hindranahlaup, gólfæfingar, stökk, sveiflur, klifur, að róla sér, að svífa um gangandi
- Viðfangsefni 4; **Leikir**
  - Boltaleikir, hlaupa- og viðbragðsleikir, kraftleikir, leiknileikir, samvinnuleikir, hugmyndaleikir, ratleikir
- Viðfangsefni 5; **Frjálsíþróttir**
  - Hlaup, stökk, köst
- Viðfangsefni 6; **Sértækir námsþættir**
  - Skólalægmót, gönguferðir.

ii. Námsgögn og kennsluefni

Þau námsgögn sem helst er stuðst við í kennslunni og nemandi þarf að nýta sér við námið eru:

- Námsgagn 1 : **Áhöld í íþróttasal**
  - **Minni áhöld:** Boltar, gjarðir, sippubönd, snú-snú bönd, teygjur, léttar dýnur, liðabönd, vesti, mjúkir boltar, badminton flugur og spaðar, bandý boltar og kylfur, combi sett, keilur, skeiðklukkur, málband, spilastokkur, mottur.
  - **Stærri áhöld:** Kistur, kubbar, hestar, kaðlar, slár, badminton uppistöður, blak uppistöður, mörk, körfur, bekkir, stærri dýnur, stökkbretti, boltagrindur, boltanet.
- Námsgagn 2 : **Áhöld í skóla og á skólalóð**
  - **Minni áhöld:** Boltar, sippubönd, snú-snú bönd, teygjur, mjúkir boltar, liðabönd, vesti, bandý kylfur.
  - **Stærri áhöld:** Klifurbrautir, rólur, mörk, gervigrasvöllur, körfuspjöld, yfir veggur.

iii. Námsfyrirkomulag og námsaðlögun

Í meginatriðum fer námið og kennslan í skóla og heima (utan skóla) fram á eftirfarandi hátt:

- Leið 1: **Kennsla í íþróttahúsi**
  - **Íþróttasalur**
- Leið 2: **Kennsla utanhúss**
  - **Ásvellir**
- Leið 3: **Kennsla heima**
  - **Unnið er með skipulag þjálfunar (hreyfingar) í ákveðinn tíma**

- Við upphaf kennsluárs
- Um mitt kennsluár
- Við lok kennsluárs
  - dagleg hreyfing borin saman milli tímabila

Í náminu er eftirfarandi námsaðlögun beitt til að styðja við nemendur að læra út frá eigin forsendum og að námið komi þeim að sem mestu gagni:

- **Aðferð 1: Kennsluáðferðir**
  - Sýnikennsla, vettvangsferðir, endurtekningaráæfingar, námsleikir, verkstæðiskennsla (stöðvaþjálfun), áfangaðþjálfun, stöðugt þjálfunarálag, spurnaraðferðir, þrautalausnir og þrautabrautir, hlutverkaleikir, hermíleikir, leitaraðferðir, kannanir, hópinnubrögð, frásögn og sagnalist, sjónsköpun, hugarflug, leikræn tjáning, sviðsetning, söguáðferð.
- **Aðferð 2: Kennsluáðferðir og leiðir**
  - iPad og tengd tækni

iv. Námsmat og námsmatsaðlögun

Aðferðir og vinnubrögð sem liggja til grundvallar námsmatinu í námsgreininni eru eftirfarandi varðandi:

a. Lykilhæfni:

- **Leið 1: Heilsa og velferð;**
  - Námsmat
    - Markmiðasetning og framfarir
- **Leið 2: Hreyfing og afkastageta;**
  - Námsmat
    - Færni- og afkastagetuþróf
    - Sípp
    - Froskahopp
    - Spretthlaup 40m
-
- **Leið 3: Félagslegir þættir og samvinna;**
  - Námsmat
    - Virkni í kennslustundum
- **Leið 4: Öryggi og skipulag;**
  - Námsmat
    - Að fara eftir reglum

6.2. Sund

Nemendum Bjargs er boðið upp á sérkennslu í sundi frá 5. bekk

Lýsing á námi og kennslu námsgreinarinnar **Sundkennarar þurfa að yfirfara**

Námsgrein er útfærð hér í samræmi við áherslur innan skóla og kynnt nánar síðar í kennsluáætlunum.

Tímafjöldi: Ein 40 mínútna kennslustund að jafnaði á viku yfir heilt skólaár.

i. Viðfangsefni í náminu

Meginviðfangsefni í námsgreininni eru:

- Viðfangsefni 1: **Grunnþættir líkams- og hreyfiþroska**
  - Að nemandi þjálfist í æskilegri líkamsstöðu í vatni og líkamsbeitingu, samhæfingu, þoli, krafti og hraða auk almennrar vatnsaðlögunar.
- Viðfangsefni 2: **Bringusund**
  - Að nemandi þjálfist í bringusundsfótatökum við bakka með eða án hjálpartækja.
- Viðfangsefni 3: **Öndun**
  - Að nemandi þjálfist í að standa í botni, anda að sér og síðan frá með andlitið í kafi 10 sinnum í röð.
- Viðfangsefni 4: **Spyrnustaða**
  - Að nemandi þjálfist í að spyrna frá bakka og renna með andlitið í kafi 2,50 metra eða lengra.
- Viðfangsefni 5: **Leikir**
  - Að nemandi geti tekið þátt í ýmsum leikjum til að öðlast færni í samvinnu, aukið þol, kraft, hraða og viðbragð.
- Viðfangsefni 5: **Félagslegir þættir**
  - Að nemandi læri að bera virðingu fyrir þörfum og getu samnemenda.
  - Að nemandi fái tækifæri til að bæta félagsþroska sinn og samskipti.

ii. Námsgögn og kennsluefni

Þau námsgögn sem helst stuðst er við í kennslunni og nemandi þarf að nýta sér við námið eru:

- Námsgagn 1; **Áhöld í sundlaug**
  - Kútar, stór bretti, lítil bretti, sundfit, flotholt af ýmsum gerðum, kafhringir, kafhlið, gjarðir, dýnur, boltar.

iii. Námsfyrirkomulag og námsaðlögun

Í meginatriðum fer námið og kennslan í skóla og heima (utan skóla) fram á eftirfarandi hátt:

- Leið 1: **Kennsla fer fram í**
  - Ásvallalaug
  - Suðurbæjarlaug
  - Unnið með sundkennsluleiðbeiningar í ákveðinn tíma til að styðja við nemendur til að læra út frá eigin forsendum og að námið komi þeim að sem mestu gagni:
    - Við upphaf kennsluárs.
    - Um mitt kennsluár.
    - Við lok kennsluárs.
- Leið 2: **Heimanám (foreldrar)**

- Nemendur eru hvattir til að stunda sund utan skólatíma og mæta þannig kröfum námsins.

Í náminu er eftirfarandi námsaðlögun beitt til að styðja við nemendur að læra út frá eigin forsendum og að námið komi þeim að sem mestu gagni:

- Aðferð 1: **Kennsluáðferðir**
  - Sýnikennsla, endurtekning, leikir, þolþjálfun, þrautbrautir, hópvinna, samvinna, sköpun.
- Aðferð 2: **Kennsluáðferðir og leiðir**
  - iPad og tengd tækni.

iv. Námsmat og námsmatsaðlögun

Aðferðir og vinnubrögð sem liggja til grundvallar námsmatinu í námsgreininni eru eftirfarandi varðandi:

a. Lykilhæfni:

- Leið 1: **Heilsa og velferð;**
  - Námsmat
    - Framfarir
- Leið 2: **Hreyfing og afkastageta;**
  - Námsmat
    - 1. sundstig
- Leið 3: **Félagslegir þættir og samvinna;**
  - Námsmat
    - Virkni í kennslustundum
    - Viðhorf og áhugi
- Leið 4: **Öryggi og skipulag;**
  - Námsmat
    - Að fara eftir reglum á sundstöðum

7. Stærðfræði

Nemendur í Bjargi fylgja sínum jafnöldrum í stærðfræði eins og framast er kostur. Sjá námskrá fyrir hvern árgang. Ef það námsefni passar ekki viðkomandi nemanda eru gerðar einstaklingsnámskrár.

Taka þarf sérstakt tillit til nemenda í Bjargi þar sem þau hafa ekki vald á íslensku máli. Námsmat má aldrei miðast við kunnáttu í tungumálinu.

8. Upplýsinga- og tæknimennt

Námshæfni – viðmið og mat

Mat á námshæfni felur í sér að meta árangur nemenda í upplýsinga- og tæknimennt í lok námstíma.

Taka þarf sérstakt tillit til nemenda í Bjargi þar sem þau hafa ekki vald á íslensku máli.

a. Viðmið um námshæfni

Eftirfarandi viðmið eru lögð til grundvallar mati á námshæfni nemanda (lokamat):

Efnispættir:	Viðmið um námshæfni í upplýsinga- og tæknimennt
Vinnulag og vinnubrögð:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> nýtt upplýsingaver sér til gagns og ánægju, s.s. til lestrar og hlustunar kunnað helstu umgengnisreglur um tölvur og snjalltæki nýtt rafrænt námsefni á einföldu formi
Upplýsingaöflun og úrvinnsla:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> unnið með einfalt rafrænt og gagnvirkt námsefni
Tækni og búnaður:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> framkvæmt einfalda myndaleit á vef
Sköpun og miðlun:	<p>Við lok árgangs geti nemandi:</p> <ul style="list-style-type: none"> tekið þátt í skapandi vinnu með aðstoð kennara

8.1. Miðlamennt og skólasafnsfræði

8.2. Tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni

Tímafjöldi: 1 tími (40 mín. kennslustund á viku að jafnaði yfir heilt skólaár).

Nemendur í Bjargi fylgja sínum jafnöldrum í tölvum eins og framast er kostur. Sjá námskrá fyrir hvern árgang.

Taka þarf sérstakt tillit til nemenda í Bjargi þar sem þau hafa ekki vald á íslensku máli.

Námsmatið má aldrei miðast við kunnáttu í tungumálinu.

VIÐAUKI

Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar

Hlutverk þessa viðauka er að kynna og útskýra hlutverk skólanámskrár fyrir skólasamfélaginu í Hafnarfirði. Sömuleiðis er honum ætlað að kynna viðmið bæjarins um það hvernig einstaka námssvið og námsgreinar eru kynnt í skólanámskrá til að þau uppfylli gæði.

Viðaukinn skiptist í sjö hluta:

- A. Skólanámskrá og viðmið
- B. Viðmiðunarstundaskrá og viðmið
- C. Menntastefna skóla og viðmið
- D. Grunnþættir menntunar og viðmið
- E. Námssvið, námsgreinar og viðmið
- F. Hæfni (námsþæfni og lykilþæfni) og viðmið
- G. Námsmat, matskvarðar og viðmið

Viðauki A: Skólanámskrá og viðmið

Grunnskólastarf er unnið á grundvelli laga og reglugerða með viðeigandi viðmiðum sem þar birtast og fær sýnileika í námskrá einstakra skóla, nefnd skólanámskrá. Um skólanámskrá er sérstaklega kveðið í [aðalnámskrá grunnskóla](#) (2011, bls. 63-64):

12.1 Skólanámskrá

Sérhver skóli semur skólanámskrá. Í skólanámskrá gerir skóli grein fyrir því hvernig hann nýtir það svigrúm til ákvarðana og athafna sem lög, reglugerðir, aðalnámskrá og skólastefna viðkomandi sveitarfélaga veita. Skólar sem eru einkareknir og tilheyra ekki tilteknu sveitarfélagi þurfa ekki að lúta ákvæðum skólastefnu sveitarfélaga.

Skólanámskrá er nánari útfærsla á ákvæðum aðalnámskrár og í henni gefst kostur á að laga opinber fyrirmæli að sérstöðu hvers skóla og staðbundnum aðstæðum og gera grein fyrir hvernig þær aðstæður eru nýttar til að efla nám og kennslu.

Í skólanámskrá er gerð grein fyrir þeim gildum sem starf skólans byggist á. Þar eru útfærð þau almennu viðmið sem sett eru í aðalnámskrá.

Skólanámskrá er unnin í samhengi við starfsáætlun skóla og þarf að lesa þær saman til að fá fullt samhengi um skólastarfið.

Hugtakið námskrá er hægt að skilgreina mismunandi eftir tegundum hennar í skólastarfinu:

NÁMSKRÁ = Námskrá er skráð (rituð) áætlun um inntak og gæði á námi sem stefnt er að fram fari hjá ákveðnum nemendahópi á gefnum námssviðum innan afmarkaðs tíma sem framfylgt er með virku kennsluskipulagi með framkvæmd kennara undir stjórn skólastjóra viðkomandi skóla. Framkvæmd á námsskipulagi við að koma námskrá í virka framkvæmd er háð faglegri ábyrgð kennara (saman) í þeim tilgangi að ná sem mestum árangri í kennslustarfsemi út frá þeim viðmiðum sem námskráin stefnir að. Námskrá er fylgt eftir með frekari verkáætlunum eftir atvikum í skólum (t.d. vikuáætlunum, kennsluáætlunum o.fl.) eftir skipulagi í skóla/árgöngum/kennara, til að koma þeim í sem raunhæfasta framkvæmd. Skólar þurfa að viðhafa árleg skil á (skóla)námskrá til fræðslufirvalda (í staðfestingarferli) en ekki á verkáætlunum (kennsluáætlunum) sem eiga að koma námskrá í framkvæmd (hluti innra og ytra mats).

Ræða má um fjórar tegundir námskráa í grunnskólum:

Skólanámskrá = Námskrá eins skóla með almennri stefnu um gæði skólastarfs og námsáherslur sem innifelur allar bekkjarnámskrár skóla og mynda saman eina heildarnámskrá fyrir einn skóla. Skólanámskrá lýtur sameiginlegri uppbyggingu í Hafnarfirði (sjá síðar).

Bekkjarnámskrá = Námskrá sem gildir fyrir einn bekk/árgang nemenda, t.d. nemendur í 1. bekk, 2. bekk o.s.frv., alls 10 námskrár í heildstæðum grunnskóla. Bekkjarnámskrá er dreift til foreldra nemenda í viðkomandi árgangi á hverju hausti á stafrænu formi og birt á vef skóla sem hluti skólanámskrár skóla. Bekkjarnámskrá er með sameiginlega uppbyggingu í Hafnarfirði óháð aldri nemenda eða bekk.

Sviðsnámskrá = Námskrá eins námssviðs (alls átta í grunnskólum auk vals), t.d. stærðfræði, íslenska o.s.frv., fyrir einn grunnskóla í gegnum alla bekki skólans. Sviðsnámskrá birtist í skólanámskrá skóla og dreifist um allar bekkjarnámskrár hennar. Mikilvægt er að sviðsnámskrá myndi eina heild í skólastarfi milli bekkja skólans. Einstök námssvið eru skilgreind á grunni viðmiða um námshæfni (þekking, leikni og viðhorf) auk útlistunar á fyrirkomulagi einstakra námsgreina námssviðsins með viðeigandi lýsingu (viðfangsefni í nám, náms- og kennslugögn, námsfyrirkomulag og námsaðlögun og námsmat) á áætluðu námsferli innan námsgreinarinnar á viðkomandi aldri.

Einstaklingsnámskrá = Námskrá sem útbúin er fyrir ákveðinn nemanda út frá sérþörfum hans þar sem námskrá bekkjar (bekkjarnámskrá) sem nemandi tilheyrir þarfnast aðlögunar að námsgetu nemanda. Einstaklingsnámskrá birtist EKKI í skólanámskrá skóla heldur aðeins aðstandendum nemanda sem námskrá tilheyrir og honum sjálfum (eftir atvikum). Einstaklingsnámskrá er gerð árlega (a.m.k.) fyrir þá nemendur sem þess eru taldir þurfa. Grunnviðmið gilda um einstaklingsnámskrár í Hafnarfirði

en hver skóli skal útfæra þær frekar út frá eigin sérstöðu.

Viðmið um skólanámskrá (bekkjarnámskrárnar tíu) í grunnskólum Hafnarfjarðar eru:

1. **Viðmið aðalnámskrár grunnskóla:** Skólanámskrá hvers skóla skal taka mið af aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013) (námssviðin átta), en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar taka við viðmið sveitarfélagsins við sem koma hér áfram.
2. **Skólafestna Hafnarfjarðar og áherslur sveitarfélags:** Skólafestna Hafnarfjarðar markar stefnu sveitarfélagsins í málefnum grunnskóla. Viðmiðin hér birta frekari sjónarmið og áherslur sveitarfélags um framkvæmd skólafests á grunni aðalnámskrár.
3. **Skólafest í Hafnarfirði og skólanámskrá:** Meginsjónarmið í skólanámskrárgerð í grunnskólum Hafnarfjarðar er að allir grunnskólar fylgi áherslum aðalnámskrár á hverjum tíma. Skólanámskráin er gæðahandbók hvers grunnskóla og er yfirlýsing hans um það að hverju nám nemenda og kennsla skólans stefnir að hverju sinni.
4. **Samhæfni skólanámskrár í Hafnarfirði:** Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar fram leiðbeiningar og stuðning við skólanámskrárgerð einstakra skóla. Það gerist með viðmiðum sem styðja við stjórnsýslulega ferla, námskeiðahaldi og öðrum gögnum. Markmið þess er að styrkja skólana í skólanámskrárgerð til að hjálpa þeim að sýna fram á gæðin sem felast í skólafestinu.
5. **Samstarf og samráð um viðmið fyrir skólanámskrárgerð:** Í meginatriðum er skólanámskrárgerð einstakra grunnskóla á ábyrgð stjórnenda þeirra í samræmi við lög og reglugerðir um skólafest. Samstarf og samráð er lykilatriði við gerð skólanámskrár einstakra skóla, í samvinnu alls fagfólks í skólunum.
6. **Uppbygging skólanámskrár:** Skólanámskrár allra grunnskóla Hafnarfjarðar skulu settar upp sem tíu bekkjarnámskrár í heildstæðum grunnskóla með sömu uppbyggingu, þessa:
  - I. hluti kynnir menntastefnu skólans.
  - II. hluti kynnir þætti sem eru sameiginlegir fyrir allan árganginn óháð námssviðum.
  - III. hluti kynnir nám á einstökum námssviðum og námsgreinum innan þeirra.
 Viðauki er með upplýsingum sem eru sameiginlegar fyrir grunnskóla bæjarins.
7. **Sameiginlegt form/snið skólanámskrár:** Til viðbótar ofangreindri uppbyggingu á skólanámskrá noti skólar sérstakt form sem Skólaskrifstofan leggur til. Tilgangur þess er að hjálpa skólum að starfa í samræmi við nýja aðalnámskrá, skilgreina vel eigin sérstöðu og sýna fram á gæði skólafestsins. Sameiginlegt form skólanámskrár fyrir Hafnarfjörð heftir ekki möguleika hans til að þróa skólafestið á skapandi og fjölbreyttan hátt innan ramma aðalnámskrár.
8. **Sérstaða skóla og skólanámskrá:** Í skólanámskrá skal hver skóli kynna sérstöðu sína og gildi sem móta kennslufræðilega og uppeldislega sýn skólafestsins. Sérstaða skóla komi þá fram í skólanámskrá er varðar kennslufræðilegar áherslur hjá starfsfólki hans innan ramma aðalnámskrár, nýtingu valstunda innan viðmiðunarstundaskrár, samsetningu og inntaki námsgreina innan námssviða í hverjum árgangi og kennslufræðilegum áherslum í daglegri starfsemi skóla.
9. **Kynning og staðfesting skólanámskrár:** Skólanámskrá næsta skólaárs skal lögð fram til kynningar í skólaráði hvers skóla í júní og skal staðfest í skólanefnd (fræðsluráði Hafnarfjarðar) í ágúst ár hvert. Skólanámskráin skal kynnt foreldrum í hverjum árgangi í upphafi hvers skólaárs, birt á vef skóla og dreift til foreldra á rafrænu formi.

10. **Skjalavarðveisla:** Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar annast varðveislu á skólanámskrám grunnskólanna í Hafnarfirði í skjalakerfi bæjarins í samræmi við opinbera skjalavörslu og reglur bæjarins.

Viðauki B: Viðmiðunarstundaskrá og viðmið

Viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár grunnskóla (2011, bls. 50-51) er grundvöllur kennslutímajöfnda í skólastarfi grunnskóla. Viðmiðunarstundaskrá segir til um hvernig tími nemenda í skóla skiptist eftir námssviðum (þ.m.t. námsgreinar) og aldri nemenda:

Námsgreinar – Námssvið	1.-4. bekkur	5. – 7. bekkur	8. – 10. bekkur	Vikulegur kennslutími	Vikulegur kennslutími
	Heildartími í 1. - 4. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 5. - 7. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 8. - 10. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 1. - 10. bekk. Minútur á viku	Hlutfall
Íslenska, Íslenska sem annað tungumál og Íslenskt táknumál	1.120	680	630	2.430	18,08%
Erlend tungumál; enska, danska eða önnur Norðurlandamál	80	460	840	1.380	10,27%
List- og verkgreinar	900	840	340	2.080	15,48%
Náttúrugreinar	420	340	360	1.120	8,33%
Skólaíþróttir	480	360	360	1.200	8,93%
Samfélagsgreinar; trúarbragðafræði, lífsleikni, jafnréttismál, siðfræði	580	600	360	1.540	11,46%
Stærðfræði	800	600	600	2.000	14,88%
Upplýsinga- og tæknimennt	120	160	80	360	2,68%
Til ráðstöfunar /val	300	160	870	1.330	9,90%
Alls	4.800	4.200	4.440	13.440	100%

„**Erlend tungumál.** Undir þau heyrja enska og danska þar sem gert er ráð fyrir að enska sé fyrsta erlenda tungumálið og danska, norska eða sænska annað erlenda tungumálið.

List- og verkgreinar. Undir listgreinar heyrja tónmennt, sjónlistir og sviðslistir. Undir verkgreinar heyrja hönnun og smíði, textílmenn og heimilisfræði. Þessi tvö svið skulu hafa jafnt vægi innan heildartímans.

Náttúrugreinar. Undir þetta svið heyrja m.a. náttúrufræði, eðlisvísindi, efnafræði, jarðvísindi, lífvísindi og umhverfismenn.

Skólaíþróttir. Undir þetta svið heyrja m.a. íþróttir og sund.

Samfélagsgreinar. Undir þær heyrja m.a. samfélagsfræði, saga, landafræði og þjóðfélagsfræði, trúarbragðafræði, lífsleikni, jafnréttismál og siðfræði ásamt heimsspeki.

Upplýsinga- og tæknimennt. Undir þetta heyrir m.a. miðlamenn, skólasafnsfræði, tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni.

Til ráðstöfunar/val. Undir þetta heyrja ráðstöfunarstundir skóla, einkum í 1.–7. bekk og val nemenda í 8.–10. bekk.

Út frá áherslupáttum námskrár í lögum skal hafa jafnvægi milli bóklegs náms og verklegs og þess gætt að ekki halli á verklegt nám þegar skólustarf er skipulagt. Það á einnig við um skipulag valnámskeiða. Því er gert ráð fyrir að allt að helmingur valstunda sé bundinn list- og verktengdu námi. Hafa ber grunnþætti menntunar, áherslupætti í aðalnámskrá og lykilhæfni til viðmiðunar við útfærslu allra námssviða og námsgreina. Auk þeirra námsgreina og námssviða, sem tilgreind hafa verið í viðmiðunarstundaskrá, er gert ráð fyrir nokkrum þverfaglegum þáttum, s.s. nýsköpun, frumkvöðlamente og nýmiðlun.“

Viðmiðunarstundaskrá fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar er gefin upp sem sýnishorn og dæmi fyrir mögulega útfærslu á aðalnámskrá grunnskóla (2011). Hún tekur mið af því að eftir er að útfæra námsgreinar innan námssviða sem eru þá útfærsla einstakra skóla (sjá skýringar hér aftar) og skipting valstunda hefur ekki verið útfærð. Hún er aðallega sett fram í þeim tilgangi að sýna skólum fram á mögulega útfærslu sem gengur upp (heildartímafjöldi í hverjum árgangi á móti tímafjölda sem er ætlaður í hvert námssvið á tíu ára grunnskólagöngu) og til að kynna öllum lágmarkstímafjölda í námssviðum sem nú eru í gildi samkvæmt aðalnámskrá. Það er ekkert sem útilokar aðrar útgáfur viðmiðunarstundaskrár hjá einstaka skólum nái forsendur aðalnámskrár að ganga upp, þ.e. lágmarkstímafjöldi námssviða á tíu ára tímabili á móti heildartímafjölda í hverjum bekk/árgangi (30/35/37). Framsetningin hér er almenn útfærsla á mínútum úr aðalnámskrá grunnskóla í kennslustundir sem hver er 40 mínútur en skólum er að sjálfsögðu heimilt að hafa eigin útfærslu á tímalengd kennslustunda í daglegri stundatöflu:

Tafla 1: Lágmarkstímafjöldi í námssviðum í gegnum grunnskólann í jafndreifingu.

	1. bk.	2. bk.	3. bk.	4. bk.	5. bk.	6. bk.	7. bk.	8. bk.	9. bk.	10. bk.	Alls
Íslenska	7	7	7	7	6	6	5	5	5	5,75	60,75
Er. tung.	0	0	0	2	3	3	5,5	7	7	7	34,5
List./verk.	6	6	5	5,5	7	8	6	3	3	2,5	52
Nátt.gr.	3	2,5	3	2	3	3	2,5	3	3	3	28
Samf.gr.	4	3,5	4	3	5	5	5	3	3	3	38,5
Skólaíþr.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30
Stærðfr.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
UST	0	1	1	1	1	1	2	1	1	0	9
Val	2	2	2	1,5	2	1	1	7	7	7,75	33,25
Samt.	30	30	30	30	35	35	35	37	37	37	326

Viðmið um nám og kennslu í grunnskólum Hafnarfjarðar:

- Viðmiðunarstundaskrá:** Stundaskrár grunnskólanna í Hafnarfirði skulu taka mið af viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár sem lágmarksstundaskrá um heildartímafjölda í einstaka árgöngum og á einstaka námssviðum (sbr. töflu hér ofar).
- Viðmið um tímafjölda í kennslugreinum:** Skólustarf hvers skóla skal taka mið af aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013), sem lágmark en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem komu hér neðar.

Tafla 2: Námssvið, námsgreinar og hlutfall þeirra innan námssviðs.

Námssvið	Námsgreinar innan námssviðs	Hlutfall námsgreina innan hvers námssviðs í grunnskóla
I. Íslenska	I.1. Talað mál, hlustun og áhorf I.2. Lestur og bókmenntir I.3. Ritun I.4. Málfræði	Hver námsþáttur skal ekki fá minna en 15% námstímans.

2. Erlend tungumál	2.1. Enska 2.2. Danska	Enska fái ekki minna en 55% og danska ekki minna en 35% námstímans.
3. List- og verkgreinar	A Listgreinar (50%): 3.1. Sviðslistir (dans og leiklist) 3.2. Sjónlistir (myndmennt) 3.3. Tónmennt B Verkgreinar (50%): 3.4. Heimilisfræði 3.5. Hönnun og smíði 3.6. Textílmennt	Hver námsgrein innan list- og verkgreina fái ekki minna en 10% námstímans.
4. Náttúrugreinar	4.0. Náttúrufræði (100%) (eða) 4.1. Eðlis- og efnavísindi 4.2. Jarð- og stjörnufræði 4.3. Lífvísindi 4.4. Umhverfismennt	Hvor námsgrein fái ekki minna en 15% námstímans en sé námsgreinin náttúrufræði (yngsta stig) fái hún 100%.
5. Skólaíþróttir	5.1. Íþróttir 5.2. Sund	Íþróttir fái 67% og sund 33% námstímans.
6. Samfélagsgreinar	6.1. Heimspeki, siðfræði og trúarbragðafræði 6.2. Jafnrétti og lífsleikni 6.3. Landafræði, saga og sam- /þjóðfélagsfræði	Hver námsgrein fái ekki minna en 20% námstímans.
7. Stærðfræði	7.0 Stærðfræði (100%) (eða) 7.1. Tjáning, tungumál, verkfæri, vinnubrögð og beiting stærðfræðinnar 7.2. Tölur, reikningur og algebra 7.3. Rúmfræði, mælingar, tölfræði og líkindi	Hver námsgrein fái ekki minna en 20% námstímans.
8. Upplýsinga- og tæknimennt	8.1. Miðlamennt og skólasafnsfræði 8.2. Tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni	Hvor námsgrein fái ekki minna en 35% námstímans.
9. Val	9.1. Valgrein 1 9.2. Valgrein 2 o.s.frv.	Skipulag, inntak og fjöldi valgreina er algjörlega í höndum hvers skóla.

3. **Viðmiðunarstundaskrá skóla, val og námsgreinar:** Einstaka grunnskólar í Hafnarfirði fá úthlutað tímamagni til kennslu á öllum námssviðum á jafnræðisgrundvelli. Hver skóli skal skipuleggja námsgreinar innan hvers námssvið í samræmi við ofangreinda skiptingu námsgreina innan hvers námssviðs. Hver skóli skal skilgreina eigin grunn að viðmiðunarstundaskrá á hverju skólaári, þ.e. hver skóli getur breytt eigin skólanámskrá árlega, með því að afmarka valtíma í 1.-7. bekk á önnur námssvið (eða jafnvel sem sérstakar námsgreinar) og afmarka tíma í námsgreinar innan námssviða í samræmi við ofangreinda töflu.
4. **Námsgreinar í skólanámskrá:** Námsgreinar (innan námssviða) skulu kynntar í skólanámskrá í samræmi við töflu hér ofar í hverjum árgangi og alltaf með sama númerakerfi (þ.e. þótt einstakar námsgreinar vanti í einstaka árganga eru númerum þeirra sleppt og þannig hlaupið yfir

þau). Öllum námsgreinum sem kenndar eru í hverjum bekk/árgangi skal fylgja viðeigandi námslýsing sem uppfyllir viðmið skólanámskrárforms fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar.

5. **Úthlutun almennra kennslutíma:** Grunnskólar í Hafnarfirði fá úthlutað kennslutímum til almennrar kennslu í samræmi við viðmið aðalnámskrár grunnskóla og sveitarfélags sem miða að jöfnuði meðal grunnskólanemenda. Það er síðan einstakra skóla að skipuleggja kennslu á einstaka námssviðum (námsgreinar meðtaldar) í einstaka árgöngum í samræmi við viðmið aðalnámskrár og bæjarins líkt og þessi viðmið tilgreina. Sér úthlutun er til sérkennslu.

Viðauki C: Menntastefna skóla og viðmið

Skólastarf grunnskóla byggir á lögum og reglugerðum sem miða að því að veita öllum börnum á Íslandi starf í grunnskóla sem færir þeim sem sambærilegust gæði um leið og að mæta ólíkum þörfum þeirra og mismunandi aðstæðum. Í þeim skilningi er skólastarf samfélagslegt verkefni sem nær til allra íbúa landsins. Þess utan er gert ráð fyrir að hver skóli hafi ákveðna ábyrgð í því að skapa sér sérstöðu á grunni aðalnámskrár. Þessi sýnileiki getur verið útfærður margvíslega, hann skal taka mið af aðstæðum einstakra skóla og byggja á grunnstefnu skólans sem nefnd er menntastefna.

Viðmið um stefnu skóla og samfélagslega ábyrgð:

1. **Sérstaða skóla:** Hver grunnskóli í Hafnarfirði skal skilgreina eigin sérstöðu með afmörkun á eigin stefnu í nokkrum þáttum skólastarfsins sem skilgreind séu í skólanámskrá að kröfu aðalnámskrár grunnskóla (2011); nefnd menntastefna skóla.
2. **Menntastefna skóla skilgreind:** Viðmið um stefnu skóla er að þar komi fram áherslur skóla um gildi/leiðarljós og uppeldis- og kennslufræðilega sýn skóla þar sem áherslur grunnþátta menntunar í aðalnámskrá og aðrir þættir sem skóli telur æskilegt að hafa stefnu um og er í samræmi við lög, reglugerðir og opinberar reglur um grunnskólastarf.
3. **Tengsl og samstarf við nærumhverfi:** Hver skóli skal hafa stefnu um tengsl og samskipti við nærumhverfi sitt. Í því felast tengsl við náttúrulegt, félagslegt og menningarlegt umhverfi skóla. Þá skulu skólar sérstaklega skilgreina vel verkefni sín, tengsl og samstarf við leikskóla og framhaldsskóla. Sveitarfélagið getur einnig lagt þar til frekari viðmið um slíkt samstarf og tengsl og þá hvernig það hyggst styðja og efla slíkt samstarf.
4. **Samstarf heimila og skóla:** Mikilvægur þáttur skólastarf er að góð tengsl séu við heimili nemenda um nám og velferð barna. Í þeim tilgangi er mikilvægt að skýr viðmið séu um samstarf við heimili nemenda. Skólar skulu marka sér stefnu um samstarf við heimilin og í bekkjarnámskrám skal kynna þær leiðir og viðfangsefni sem unnið er með í hverjum bekk/árgangi. Hver skóli gefur þá út starfsáætlun og þar skulu vera nánari upplýsingamiðlun til heimila nemenda um verklag, skipulag og vinnubrögð í skólastarfi sem styðja við nám og kennslu allra nemenda.
5. **Forvarnir í grunnskólastarfi:** Forvarnir í skólastarfi grunnskóla miða að almennri velferð fyrir alla nemendur og tryggja þeim sem mest öryggi í skólastarfi. Í þeim tilgangi leggur sérfræðiþjónusta (sveitarfélagsins við) grunnskóla til sérstök viðmið um almennar forvarnir í grunnskólum Hafnarfjarðar um frekari verkferla og aðgerðir sem miða að öryggi í skólastarfi. Almennar forvarnir í skólastarfi skal samþætta og tengja sem mest grunnþáttum menntunar og

viðfangsefnum einstakra námssviða eins og kostur er og eðlilegt er á hverjum tíma sem fái birtingu í einstaka námsgreinum.

Viðauki D: Grunnþættir menntunar og viðmið

Eitt meginatriði í menntastefnu nýrra laga um grunnskóla er áherslan á grunnþætti menntunar sem kynntir eru sérstaklega í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 14-22):

„Þessir grunnþættir eru:

- læsi,
- sjálfbærni,
- heilbrigði og velferð,
- lýðræði og mannréttindi,
- jafnrétti,
- sköpun.

...

Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.

...

Hugmyndirnar að baki grunnþáttunum eiga að endurspeglast í starfsháttum skóla, samskiptum og skólabrag. Þeir skulu vera sýnilegir í skólastarfinu öllu og koma fram í inntaki námsgreina og námssviða, bæði hvað varðar þá þekkingu og leikni sem börn og ungmenni skulu afla sér. Náms svið geta verið sérhæfing í viðfangsefnum skólastarfs þvert á námsgreinar og skólastig.

...

Grunnþættirnir fléttast inn í aðalnámskrár á öllum skólastigum og fyrirmæli hennar um allt skólastarfið:

- Efnisval og inntak náms, kennslu og leiks skal mótast af grunnþáttunum.
- Starfshættir og aðferðir, sem börn og ungmenni læra, eru undir áhrifum hugmynda sem fram koma í umfjöllun um grunnþættina.
- Vinnubrögð kennara og annarra, sem starfa í skólum, eiga að mótast af grunnþáttunum þannig að stuðlað sé að sjálfstæði, frumkvæði og þróun í skólastarfi.
- Þegar skólastarf er metið þarf að skoða hvort og hvernig grunnþættirnir hafi sett mark sitt á nám, kennslu og leik og skólastarfið í heild.“

Grunnþættir menntunar tengja þannig saman verkefni dagslegs skólastarfs, kennslu einstakra námsgreina og samhengi námssviðanna. Tafla er hér neðar skýrir ýmsa þætti og atriði sem heyra undir hvern grunnþátt fyrir sig og er viðfangsefni sem eiga að birtast í grunnskólastarfinu þvert á námsgreinar. Hún er samantekt úr aðalnámskrá grunnskóla (2011) til að ná utan um margvíslegar áherslur þaðan án þess þó að teljast vera fullkomin samantekt og því sé rými til frekari mótunar eða þróunar viðfangsefna í kennslu. Taflan er til leiðbeiningar skólum til að móta grunnþætti menntunar í skólanámskrá.

Tafla 3: Grunnþættir menntunar og efnisþættir einstakra grunnþátta í skólastarfinu

Grunnþáttur	Efnisþættir grunnþátta menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ	Lýðheilsa byggir á andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Það er áhersla á heilbrigða hreyfingu og hollt mataræði, geðvernd, forvarnir gegn vímuefnaneyslu, kynheilbrigði og aðra þætti sem stuðla að heilbrigði og velferð nemenda til jákvæðrar sjálfsvitundar og vinna gegn áhrifum fíknar á einstaklinga í hvaða mynd sem hún kann að birtast. Samstarf við heimilin er ekki síst mikilvægt um þennan þátt og mikilvægt að byggja upp hefðir og vana til jákvæða og heilbrigðra lífsviðhorfa sem stuðla að þroska nemenda í átt til jákvæðrar sjálfmyndar. Þar er skólinn mikilvæg fyrirmynd til heilbrigðis og velferðar með starfsháttum sínum, kennsluháttum og tilboðum til nemenda. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í námsgreinum skólans og í samstarfi við stoðþjónustukerfi skólans varðandi einstaka nemendur í gegnum nemendaverndarráð og önnur teymi í skólastarfinu.

Grunnpáttur	Efnisþættir grunnpáttanna menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
JAFNRÉTTI	Jafnrétti gegn hvers konar mismunun á grunni fötlunar, aldurs, trúar, kynhneigðar, lífsskoðana, litarháttar, ætternis, búsetu, stöðu, þjóðernis, kynþáttar og kyns. Virðing, umburðarlyndi, víðsýni, friður og að rækta hæfileika sína og gagnrýni á viðhorf í samfélagi og menningu eins og þau snúa að viðfangsefninu jafnrétti. Jafnréttismenntun er með áherslu á kyn og kynhneigð. Fjölmening, tungumál, menning og uppbygging skólasamfélags án aðgreiningar eru sömuleiðis þættir í jafnrétti. Jafnréttismenntun felur þá í sér jafnrétti varðandi námsmöguleika, námsefni, kennsluáðferðir og námsumhverfi auk réttar til náms- og starfsráðgjafar í skólanum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTT-INDI	Lýðræðisleg vinnubrögð og þátttaka, uppbygging lýðræðislegs samfélags (siðgæðisvitund, félagsvitund, borgaravitund), samvinna og hjálpssemi, virðing og umburðarlyndi, manngildi og umhyggja og réttindi barna og skyldur eru hluti þess að byggja upp samábyrgt og sjálfbært samfélag. Sömuleiðis rökhugsun og gagnrýnin hugsun á grundvelli siðfræði um siðferðilegt líferni og varnir gegn hvers konar ofbeldi í skólastarfinu sem skal endurspeglast í skólabrag skólans og skýrum skólareglum sem vernda gegn brotum á sjálfsögðum réttindum nemenda og starfsfólks. Það er hluti kennslu og náms að tileinka sér lýðræðislega hugsun og vernda mannréttindi sem liður í tileinkun lýðræðislegs gildismats fyrir samfélagsuppbygginguna. Lífsleikni er kennslufræðilegt viðfangsefni í lýðræðislegum skólum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum.
LÆSI	Læsi snýr að hæfni nemenda í notkun og beitingu íslenskunnar þar sem hægt er að ræða um fluglæsi, treglæsi og ólæsi sem mismikla hæfni og einnig læsilega. Viðfangsefnið læsi í viðum skilningi miðar að hæfni einstaklings að verða læs á umhverfi sitt með því að ráða við margvísleg skilaboð sem mæta honum og bregðast við þeim á jákvæðan hátt. Það snýst á margan hátt um námslega getu til að tileinka sér hæfni sem liggur til grunns í flestum námsgreinum skólans sem nemandi á að geta nýtt sér í daglegu lífi og hæfir aldri hans og þroska, t.d. sögulæsi, kortalæsi, menningarlæsi, fjármálalæsi, miðlalæsi, upplýsingalæsi, tæknilæsi, líkamslæsi og vísindalæsi (skv. aðalnámskrá). Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SJÁLFBÆRNI	Sjálfbær þróun, breytingar og framþróun og skynsamleg nýting náttúruauðlinda. Ferlar, lögmál og hringrás náttúrunnar, vistfræði, umhverfisvernd, loftslagsbreytingar og líffræðilegur fjölbreytileiki eru einstök viðfangsefni hér. Áherslur eru á jöfnuð, sameiginleg lífsskilyrði, frið og lífsgæði. Hnatræn áhrif, efnahagsþróun og sameiginlegt vistkerfi jarðar falla einnig hér undir. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SKÖPUN	Forvitni, athafnaþrá, frumkvæði, frumleiki, uppgötva, njóta, áhugi, virkja ímyndunarafl, leika sér, áskorun, spenna og leit, list- og verknám, nýsköpun og frumkvöðlanám er þættir eða viðfangsefni sem heyra til sköpunarþættinum. Sköpunarkraftur, innsæi og hagnýting skapandi hugmynda til mótunar viðhorfa og gildismats skal takast á við samræðu um gagnrýna hugsun í daglegu skólastarfi. Sköpun er mikilvæg sem þáttur leiks í námi sem miðar að velferð nemenda til að þroskast sem heildstæðir einstaklingar í lýðræðislegu samfélagi. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.

Viðmið um grunnþætti menntunar í grunnskólum Hafnarfjarðar eru:

- Viðmið aðalnámskrár:** Grunnþættir menntunar skulu vera sýnilegir í skólanámskrá hvers skóla og skulu taka mið af aðalnámskrá grunnskóla (2011) en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram til að skólar geti kynnt skýrt eigin stefnu.
- Grunnþættir menntunar og skólanámskrá:** Hver skóli skal setja sér stefnu um grunnþætti menntunar sem skulu birtast sem hluti af stefnu skóla í skólanámskrá. Sömuleiðis skal skólanámskrá hvers skóla skilgreina áherslur og meginatriði í hverjum grunnþætti menntunar í hverjum bekk/árgangi.
- Grunnþættirnir og forvarnir í grunnskólastarfi:** Grunnþættir menntunar gefa forvörnum í skólastarfi grunnskóla nýtt samhengi í því að samhæfa við nám á einstaka námssviðum. Forvarnir miða að almennri velferð og vellíðan fyrir alla nemendur og að tryggja þeim sem mest öryggi í skólastarfi. Í þeim tilgangi leggur sérfræðipjónusta (sveitarfélagsins við) grunnskóla til sérstök viðmið um almennar forvarnir í grunnskólum Hafnarfjarðar um frekari verkferla og aðgerðir sem miða að velferð nemenda og öryggi í skólastarfi. Hluti forvarna í er að vinna árlega (almenna) forvarnaáætlun fyrir og hver skóli skal hafa skýra stefnu í forvörnum í gegnum grunnþættina. Almennar forvarnir í skólastarfi skal samþætta og tengja sem mest grunnþáttum menntunar með því að samhæfa námi og kennslu allra námssviða í öllum árgöngum. Viðmið um fræðslu um almennar forvarnir í tengslum við grunnþættina er að finna í töflu hér neðar. Töflu 4 er ætlað að hjálpa skólum að skilgreina og útfæra vissar forvarnir í samspieli við ákveðna grunnþætti sérstaklega svo forvarnir fái frekari útfærslu í bekkjarnámskrám. Taflan er þó aðeins grunnútfærsla sem hver skóli þarf að skilgreina nánar út frá eigin áherslum og aðalnámskrár með stuðningi viðmiða sveitarfélags.

Tafla 3: Forvarnasvið/-flokkar og tengsl við grunnþætti menntunar

Svið ↓	Forvarna-flokkar ↓	Grunn-þáttur: →	Heilbrigði og velferð	Jafnrétti	Læsi	Lýðræði og mannréttindi	Sjálfbærni	Sköpun
I. Einstaki ingur	1. LÝÐHEILSA		x	x	x	x	x	x
	2. SJÁLFSRÆKT		x	x	x	x	x	x
	3. VÍMUVERNIR		x		x		x	
II. Félagslegt umhverfi	4. OFBELDI	einelti	x	x		x		
		kynferðislegt ofbeldi	x	x		x		
		fordómar og mismunun	x	x		x		
		vanræksla	x	x		x		
III. Nátúrúrulegt umhverfi	5. ÖRYGGISVERNIR		x		x	x		

Viðauki E: Námssvið, námsgreinar og viðmið

Nám í grunnskóla felur í sér að kennsla og starfsemi skóla miði að því að aðstoða nemanda í námi svo hann fái kennslu og námsaðstoð við hæfi þau tíu ár sem hann stundar nám í grunnskóla. Það er sameiginlegt verkefni skóla og heimilis. Við kennslu á námssviðum, og einstökum námsgreinum innan þeirra, skal taka mið af viðmiðunarstundaskrá (sjá viðauka B).

Samkvæmt aðalnámskrá skal kennsla í grunnskólum taka mið af átta námssviðum, og talsvert fleiri námsgreinum innan þeirra, og valgreinum. Fyrir hvert námssvið í bekkjarnámskrá skal skilgreina viðmið fyrir námshæfni utan valgreina.

Það er verkefni hvers skóla að bjóða nemendum upp á nám við hæfi svo kennsla og önnur starfsemi í skóla miði að því að ólíkir nemendur geti tileinkað sér nauðsynlega hæfni á sem fjölbreytilegastan hátt eins og nemendur hafa þörf fyrir og getu til. Í því felst að ábyrgð skóla/kennara er að haga störfum sínum þannig að nemendur eigi sem auðveldast að tileinka sér umrædda hæfni. Þar má ræða um fjölbreytni í kennslu **aðferðum** (sýna, gera sjálfur, rannsaka o.s.frv.), margvíslegt kennslu**efni** (mis þungt, mis ítarlegt, mis langt o.s.frv.), margþætt kennslu**gögn** (bækur, myndefni, hljóðefni, vefefni o.s.frv.) og ólíkar kennslu**aðstæðum** (inni, úti, skólastofa, söfn, íþróttasalur o.s.frv.) sem er hluti starfsskyldna hvers kennara að skipuleggja til að námið nýtist sem best miðað við aðstæður nemenda með viðeigandi ábyrgð þeirra á hverjum tíma og eftir viðfangsefnum.

Viðmið um námssvið, námsgreinar og einstaklingsmiðun í námi í grunnskólum Hafnarfjarðar:

4. **Viðmið aðalnámskrár:** Viðmið aðalnámskrár grunnskóla er að skólastarf grunnskóla skuli stefna að því að hver nemandi fái nám við hæfi á sinni tíu ára grunnskólagöngu þar sem námssvið aðalnámskrár í gegnum námsgreinarinnar leggi til viðfangsefni sem gefi nemendum möguleika til að efla hæfni sína á hverjum tíma.
5. **Námssviðmið:** Skólastarfið fer fram í gegnum skilgreindan tímafjölda í einstökum námssviðum í samræmi við viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár, almenns hluta (2011). Fyrir hvert námssvið í hverjum bekk/árgangi eru skilgreind námshæfniviðmið og sömuleiðis matsvið fyrir þau sem taka mið af matskvarðanum A-D (sjá hér aftar). Námshæfniviðmiðin í einstaka námssviðum í öllum bekkjarnámskrám taka mið af viðmiðum námssviðanna í 4., 7. og 10. bekk aðalnámskrár, greinahluta (2013). Í hverjum skóla skal útfæra námshæfniviðmið í öllum námssviðunum átta í öllum bekkjarnámskrám í samræmi við áherslur skólans og viðmiðunarstundaskrá hans, þ.e. ef viðkomandi námssvið er ekki kennt í viðkomandi árgangi er ekki nauðsynlegt að skilgreina námshæfniviðmið fyrir það í viðkomandi bekkjarnámskrá. Ekki er lagst gegn því að einstakar námsgreinar skilgreini eigin námshæfniviðmið telji kennarar að það henta betur til viðbótar námshæfniviðmiðum námssviðsins (sbr. list- og verkgreinar í aðalnámskrá grunnskóla, greinahluta 2103). Slíkt er val í hverjum skóla.
6. **Flokkun námshæfniviðmiða:** Námshæfniviðmið geta verið margvísleg og mismörg eftir námssviðum. Gerð er sú krafa að grunnskólar í Hafnarfirði flokki námshæfniviðmið á grunni faglegra forsenda, þ.e. velji á milli efnisflokunar (mismunandi eftir námssviðum) eða flokkunar á grunni hæfnishugtaksins (þekking, leikni, viðhorf) sjálfs innan hvers námssviðs. Val um flokkun er ákvörðun innan hvers námssviðs innan hvers skóla í samræmi við stefnu skóla.

7. **Námsgreinar og lýsingar þeirra:** Innan hvers námssviðs skal skilgreina námsgreinar, mismargar eftir atvikum og eðli námssviða. Föst námsgreinaheiti eru í Hafnarfirði sem hafa samræmda uppbyggingu í skólanámskrám allra skólanna í Hafnarfirði, hvort heldur sem námsgrein er kennd stök út af fyrir sig eða er samþætt öðrum námsgreinum í daglegu skólastarfi. Hafnarfjörður setur lágmarksviðmið um tímafjölda í einstaka námsgreinum í hverju námssviði innan tíu ára grunnskólanáms til að tryggja lágmarksgæði í skólastarfi fyrir alla nemendur í bænum. Hver skóli skal hafa möguleika á að skapa sér eigin sérstöðu í kennslu einstakra námsgreina (m.a. viðfangsefni) innan hvers námssviðs í samræmi við aðalnámskrá grunnskóla, almennan hluta (2011) og greinahluta (2013) og stefnu bæjarins, þ.e. velja í hvaða námssviðum hvar hann fer umfram lágmark aðalnámskrá með notkun kennslustunda til valgreina. Námsgreinalýsingar hafa fasta uppbyggingu sem í öllum tilvikum skal útfæra í öllum námsgreinum í öllum árgöngum (allt að tvær bls. A-4 á námsgrein að öllu jöfnu).

Uppbygging hverrar námsgreinar í bekkjarnámskrá er þessi:

- i. **Viðfangsefni í náminu** – viðfangsefni sem eru til náms og sýna fram á hæfni. Kynntar séu megináherslur í viðfangsefnum og sem mest yfirviðfangsefni án þess að tilgreina smáatriði (dæmi: „Íslandssaga á 20. öld með áherslu á atvinnuhætti, búsetu og stjórnmal“ eða „tóbaksfræðsla og skaðsemi reykinga“). Ekki er þó lagst gegn því að viðfangsefni breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- ii. **Námsgögn** – gögn sem stefnt er að nýta í náminu

Kynnt séu helstu námsgögn og verkfæri sem unnið er með í náminu þótt ekki sé hægt að útiloka að breyting á námsgögnum geti átt sér stað yfir námsárið (sem hluti skólaþróunar) ef ný og heppilegri námsgögn verða til ráðstöfunar. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- iii. **Námsfyrirkomulag og námsaðlögun** – skipulag náms, samþætting við aðrar námsgreinar og hvernig nám er aðlagð að ólíkum þörfum nemenda

Kynnt sé meginfyrirkomulag í skipulagi náms, s.s. einstaklingsvinna, útvinnna, hópvinna, bótlek og verkleg vinna, vettvangsferðir og annað sem getur skipt máli í almennum orðum og jafnvel samspil við aðrar námsgreinar.

Námsaðlögun kynnir á almennan hátt hvernig nám og kennsla í námsgreininni tekur mið af mismunandi námsgetu nemenda, sérstöðu og félagslegum aðstæðum þeirra svo þeir hafi sem mest gagn af náminu og styrkist sem námsmenn. Sú námsaðlögun getur bæði/ýmist gerst í almennum kennslustundum námsgreinar í bekk/hópi eða í sérhæfðum námshópum eftir atvikum (sérkennslu). Í meginatriðum má ræða um sex leiðir í námsaðlögun sem kennarar hafa möguleika á að beita í kennslu sinni:

Námsefni, námsverkefni, námsaðstæður og námsskilyrði geta tekið mið af:

1. *Þyngd:* sé misþungt til að mæta ólíkri getu nemenda.
2. *Breidd:* hafi mismikla breidd í viðfangsefnum til að mæta ólíkum nemendum.
3. *Áhuga:* svo áhugi nemenda sé tekinn með í námi sem hvati og afl til náms.
4. *Félagsstöðu:* svo nemendur með mismunandi félagsstöðu fái tækifæri til að æfa og þjálfá ólík hlutverk í skólastarfinu.
5. *Fjölbreytni:* í því að því að mismunandi hæfileikar/eiginleikar nemenda njóti sín.

6. *Vali*: svo nemendur hafi einhverja sjálfstjórn á eigin námi til að mæta eigin námsþörfum og fái þannig tækifæri til sjálfseflingar.

Í einhverjum tilvikum fá nemendur stuðning utan námshóps með eigið námsfyrirkomulag og námsaðlögun sem heyrir til einstaklingsnámskrá viðkomandi.

- iv. **Námsmat og námsmatsaðlögun** – *hvernig staðið er að námsmati og aðferðir aðlagðar* Kynnt sé hvernig staðið er að námsmati á getu nemenda, þ.e. aðferðir og leiðir sem farnar eru yfir skólaárið til að stuðla að því að nemandi geti sýnt fram á getu sína og fái sanngjarnt mat á hæfni sína. Ekki er þó lagst gegn því að námsmatsaðferðir breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

8. **Einstaklingsnámskrá:** Í sumum tilvikum hentar bekkjarnámskrá ekki fyrir einstaka nemendur árgangs. Í slíkum tilvikum metur skóli, í samráði við foreldra, hvort nemandi fái persónulega námskrá, hér eftir nefnd einstaklingsnámskrá. Hver nemandi sem fær kennslu sem er miðuð að honum sérstaklega, og ekki er bara stuðningur við að tileinka sér kennslu og nám samkvæmt námskrá síns árgangs, skal fá sína einstaklingsnámskrá. Nemendur sem eru í sérúrræðum (sérdeildum, sérskólum) hafa alltaf einstaklingsnámskrár. Sér snið einstaklingsnámskrár er til fyrir Hafnarfjörð sem grunnur en það er síðan hvers skóla að útfæra snið eða form að einstaklingsnámskrá fyrir sína nemendur. Einstaklingsnámskrá nemanda skal gerð fyrir hvert skólaár fyrir sig, endurskoðuð svo oft sem þurfa þykir innan þess og form hennar getur jafnframt verið nýtt sem kennsluáætlun og skýrsla um námið yfir viðkomandi skólaár með viðeigandi skráningum og viðmiðum/markmiðsetningu. Einstaklingsnámskrá er persónuleg námskrá og aðeins ætluð viðkomandi og varðveitist sem trúnaðargagn um nemanda líkt og önnur trúnaðargögn.

9. **Skólanámskrá og kennsluáætlanir:** Kennsluáætlanir er verkáætlanir (daglegar, vikulegar, mánaðarlegar, annarlegar o.s.frv.) sem kennarar vinna til að skipuleggja nánar á hagkvæman hátt daglegt skólastarf. Það er ákvörðun innan hvers skóla hvernig er háttað með kennsluáætlanir almennt, fyrirkomulag skal kynnt foreldum í skólanámskrá/starfsáætlun skóla og birtar í samskiptakerfi heimilis og skóla eins og hver skóli skilgreinir sína ferla þar um og tækni gefur möguleika á. Skólar þurfa ekki að skila kennsluáætlunum til Skólaskrifstofu samhliða skólanámskrám í staðfestingarferli. Nánar er fjallað um uppbyggingu kennsluáætlana í starfsáætlun skóla. Gert er ráð fyrir að kennsluáætlun hafi uppbyggingu eitthvað á þessa leið:

Dagur/vika/ mánuður	Viðfangsefni í námi	Námsgögn	Áherslupættir út frá viðmiðum um hæfni
	•	•	•
	•	•	•

10. **Skjalavarsla og námskrár:** Einstaka grunnskólar bera ábyrgð á því að varðveita einstaklingsnámskrár alla grunnskólagöngu nemanda í samræmi við opinbera skjalavörslu og reglur Hafnarfjarðarbæjar. Sömu leiðis ber skólum að varðveita kennsluáætlanir í samræmi við vörslu opinberra gagna og reglur bæjarins auk þess sem að þær séu aðgengilegar fyrir starfsfólk skóla. Skólanámskrár varðveita skólar sem sín vinnugögn á tölvukerfi skóla en Skólaskrifstofan annast stjórnsýslulega varðveislu í samræmi við opinberar reglur og reglur bæjarins.

Viðauki F: Hæfni (lykilhæfni og námshæfni) og viðmið

Gæði eru meginverkefni grunnskólastarfs samkvæmt lögum um grunnskóla (2008, gr. 29). Gæðin í inntaki skólastarfsins eru skilgreind sem hæfni og er hún metin á grundvelli viðmiða. Hæfninni er skipt í tvo hluta, lykilhæfni og námshæfni, samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011). Lykilhæfni er metin í tengslum við aldur og er óháð einstökum námsgreinum sem slík. Námshæfni er metin í tengslum við nám nemenda á hverju námssviði og er því verið breytileg milli námssviða og mismunandi eftir námsgreinum innan námssviða eftir árgöngum.

a. Lykilhæfni

Lykilhæfni er hæfni sem snýr að ýmsum mannlegum þáttum eða eiginleikum sem og samskiptum einstaklinga í milli þar sem íslensk menning í lýðræðissamfélagi veitir ýmis æskileg gildi. Til frekari glöggvunar á lykilhæfninni er hún greind í fimm flokka. Þessir flokkar eru samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 53) til skýringar og afmörkunar í viðfangsefninu. Lykilþættirnir fimm eru:

Lykilþáttur	Skýring (bls. 53 í Aðalnámskrá grunnskóla, 2011)
<i>Persónuleg tjáning og skýr miðlun:</i>	Hæfni nemenda til að tjá hugsanir sínar, tilfinningar og skoðanir munnlega, skriflega og á annan hátt. Hæfni til að miðla þekkingu og leikni sinni og flytja mál sitt skýrt og áheyrilega og taka þátt í samræðum og rökraðum.
<i>Skapandi, gagnrýnin hugsun með frumkvæði til lausna:</i>	Skapandi hugsun og frumkvæði í efnistöfum og úrvinnslu. Hæfni nemenda til að nota þekkingu og leikni, draga ályktanir, áráðni til að leita nýrra lausna og beita gagnrýninni hugsun og röksemdafærslu.
<i>Sjálfstæði í verki og samvinna undir leiðsögn:</i>	Hæfni nemenda til að vinna sjálfstætt, í samstarfi við aðra og undir leiðsögn.
<i>Ábyrg þekkingarleit og gagnrýnin úrvinnsla:</i>	Hæfni nemenda til að nýta margvíslega miðla í þekkingarleit, úrvinnslu og miðlun og nýta upplýsingar á ábyrgan, skapandi og gagnrýninn hátt.
<i>Mat á eigin námi, vinnubrögðum og frammistöðu:</i>	Hæfni nemenda til að bera ábyrgð á eigin námi og leggja mat á eigin vinnubrögð og frammistöðu.

b. Námshæfni

Námshæfni er sú hæfni sem tengist námi á einstökum námssviðum aðalnámskrár (og öllum námsgreinum innan hvers námssviðs). Aðalnámskrá skilgreinir námshæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk en fyrir aðra árganga skilgreina skólar/kennarar viðmið um námshæfni í einstaka námssviðum. Í einhverjum tilvikum er valið að hæfniviðmið séu sér fyrir hverja námsgrein frekar en fyrir viðkomandi námssviðið í heild sinni sem er þá ákvörðun viðkomandi skóla. Námshæfni er hæfni sem snýr að tileinkun náms í einstaka námssviðum/námsgreinum. Hana má flokka á tvennan hátt:

- út frá eðli hæfninnar: sem þekking, leikni og viðhorf
- út frá efnislegri sérstöðu námssviðs: talað mál, ritun, lestur og málfræði (íslenska).

Viðmið um hæfni, námshæfni og lykilhæfni, í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og greinahluta (2013), um hæfni sem skiptist í námshæfni og lykilhæfni. En þar sem aðalnámskrá veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.
2. **Námshæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla, námsgreinahluti (2013), leggur til hæfniviðmið fyrir alla grunnskóla í skólastarfi 4., 7. og 10. bekkjar. Í skólanámskrá hvers skóla skal koma fram hvaða hæfniviðmið gilda fyrir einstök námssvið í hverjum bekk/árgangi

(bekkjarnámskrá). Námsþæfniviðmiðin skulu flokkuð í skólanámskrá grunnskólanna í Hafnarfirði eins fyrir hvert námssvið í öllum árgöngum innan eins skóla. Hver skóli skal hafa námshæfniviðmið fyrir öll námssvið sem kennd eru í viðkomandi bekk.

3. **Flokkun námshæfniviðmiða:** Námsþæfniviðmið geta verið margvísleg og mismörg eftir námssviðum. Gerð er sú krafa að grunnskólar í Hafnarfirði flokki námshæfniviðmið á grunni faglegra forsenda, þ.e. velji á milli efnisflokunar (mismunandi eftir námssviðum) eða flokkunar á grunni hæfnishugtaksins sjálfs (þekking, leikni, viðhorf) innan hvers námssviðs. Val um flokkun er ákvörðun innan hvers námssviðs innan hvers skóla í samræmi við stefnu skóla. Eftirfarandi eru dæmi um flokkunarmöguleikana á námshæfniviðmiðunum og eru sótt í aðalnámskrá:

Efnisflokkun hæfnipátta (sjá 4. bekkur, skólaípróttir í aðalnámskrá grunnskóla):

Efnisþættir:	Viðmið um námshæfni	Þ	L	V
Líkamsvitund, leikni og afköst:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Sýnt einfaldar hreyfingar sem reyna á lipurð og samhæfingu. 		x	
Félagslegur þættir:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Unnið með tilfinningar sem því að vinna og tapa í leikjum. 			x
Heilsa og efling þekkingar:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Útskýrt líkamlegan mun á kynjum. 	x		
Öryggis- og samskiptareglur:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Farið eftir öryggis-, skipulags- og umgengisreglum sundstaða, íþróttahúsa og brugðist við óhöppum. 		x	

eða

hæfniflokkun efnisþátta (sjá 4. bekkur, samfélagsgreinar í aðalnámskrá grunnskóla):

Hæfnipættir:	Viðmið um námshæfni
þekkingarviðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Borið kennsl á gildi, svo sem virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum, umhyggju og sáttfýsi.
Leikni- viðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Tekið þátt í samstarfi og samræðu í jafningjahópi.
Viðhorfa- viðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: <ul style="list-style-type: none"> Sagt frá sjálfum sér með hliðsjón af búsetu, uppruna, fjölskyldu, siðum og venjum.

Miðað er við að námshæfniviðmið fyrir hvert námssvið í hverri bekkjarnámskrá taki ekki meira rými en ein til tvær bls. A-4 í skólanámskrárformi.

4. **Lykilhæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla leggur til viðmið fyrir lykilhæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk fyrir alla grunnskóla. Fyrir aðra árganga eru sameiginleg lykilhæfniviðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar og gilda fyrir öll námssvið. Það er síðan hvers skóla/kennara að skilgreina frekar áherslur og aðferðir til meta hvað sé viðeigandi lykilhæfni nemenda og því er gert ráð fyrir að einhver breytileiki sé í áherslum og aðferðum. Hvers skóla er að ákveða lykilhæfni sé eingöngu gefin fyrir öll námssvið saman, hvert fyrir sig eða jafnvel allar námsgreinar.
5. **Hæfni og námsmat:** Um mat á hæfni, hvort sem það snýr að lykilhæfni eða námshæfni, er fjallað um í næsta kafla.

Viðauki G: Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið

Í aðalnámskrá grunnskóla (2011) er það meginatriði að skólastarfið (bæði nám nemenda og framkvæmd skólastarfsins) sé metið. Til að hægt sé að meta slíkt á sanngjarnan hátt þurfi að leggja fram almenn viðmið um þá hæfni sem taka skal mið af þegar árangur/geta nemenda í skólastarfinu er metin. Aðalnámskráin ræðir þar bæði um mat á lykilhæfni og námshæfni líkt og fyrr hefur komið fram.

Til að hægt sé að meta árangur í námi þarf að hafa grunn til að byggja á við matið. Sá grunnur sem aðalnámskrá kynnir til þess eru viðmið; mat á grunni viðmiða. Þetta ferli að meta hæfnina er nefnt námsmat og má skipta námsmati yfir eitt skólaár í þrjá flokka:

- i. *Stöðumat*: Samræða á ákveðnum tímapunkti í námsferlinu til að ígrunda og velta fyrir sér hvernig námið gengur (að ná viðmiðum) og hvaða aðgerðir (vinnubrögð, skipulag) séu nauðsynlegar til að auka líkur á því að viðmiðum sé náð áður en lokamat fer fram (með viðeigandi hvatningu). Gjarnan er rætt um foreldraviðtöl í skólastarfi í þessu samhengi, í upphafi skólaárs eða á ákveðnum tímapunkti í náminu áður en að námslokum kemur (frá upphafi námsáfangs).
- ii. *Leiðsagnarmat*: Sú leiðsögn sem fer fram á hverjum tíma í skólastarfinu sem miðar að því að hjálpa og leiðbeina nemendum að ná þeim viðmiðum sem lagt er upp með í námsferlinu (viðmið lokamats). Gerist gjarnan í daglegri samræðu skólastarfsins og við mat einstakra verkefna í dagsins önn.
- iii. *Lokamat*: Felur í sér að meta hæfni nemenda í lok náms út frá hæfniviðmiðum.

Samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (almennur hluti, 2011, bls. 54) skal mat á hæfni nemenda gerast með ákveðinni flokkun sem gefur til kynna hvort nemandi hafi náð umræddri hæfni sem stefnt er að hverju sinni. Þetta mat á hæfni skal vera skipt í fjóra flokka sem skýrt er með bókstöfunum A, B, C og D á eftirfarandi hátt:

Kvarði	Námssvið	Lykilhæfni
A	Framúrskarandi hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Framúrskarandi hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
B	Góð hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Góð hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
C	Sæmleg hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Sæmleg hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
D	Hæfni og frammistöðu í námi ábótavant með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni ábótavant.

Hver skóli hefur val um það hvort A-D matskvarðinn er nýttur í skóla fram að 10. bekk hvað varðar námshæfni en þá er hann skylda. Hver skóli kynnir síðan hver viðeigandi námshæfni er innan hvers námssviðs í hverri bekkjarnámskrá. Á grundvelli þess er lagt mat á getu nemanda í hverri námsgrein með prófum, verkefnamati, virkni og vinnubrögðum og/eða öðrum matsaðferðum til að átta sig á stöðu nemanda sem undirstöðu á grundvelli viðmiða á hæfni hans í lok skólaárs.

Viðmið um námsmat, og námskvarða í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013), um hæfniviðmið um námshæfni og lykilhæfni í grunnskólum Hafnarfjarðar. En þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.
2. **Mat á námshæfni (innan námssviðs og í námsgreinum hennar):** Mat á námshæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námsgreinum skal vera kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Námsmat er hægt að gefa í einstaka námsgreinum námssviðs á hverjum tíma með þeim matskvörðum sem skóli ákveður (t.d. A-D, 0-10, orð eða önnur tákni) en kvarðann A-D eftir námssviðum í 10. bekk.
3. **Mat í lykilhæfni (innan námssviðs):** Mat á lykilhæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námssviðum vera gerð og kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Samræmd viðmið eru um lykilhæfni í öllum námsgreinum innan árgangs og þau eru sameiginleg fyrir alla grunnskóla Hafnarfjarðar sem grunnur mats í öllum skólum (en aðferðir skilgreindar innan hvers skóla á grundvelli fagmennsku í skólastarfinu), á matskvarðanum A-D. Miðað er við að mat á lykilhæfni sé gefið fyrir námssviðið eingöngu en þó geti einstök námssvið ákveðið að gefa sérstaklega fyrir námshæfni í einstökum námsgreinum innan skóla í samræmi við stefnu skóla.
4. **Námsmatkvarðinn A-D og námssviðin:** Í skólanámskrá hvers skóla skal koma fram hvaða námsmatkvarða skóli notar. Námsmatkvarðann A-D er skylt að nota fyrir námssviðin í 10. bekk frá vori 2015 en fyrir aðra bekki er það val skóla hvort gefið sé mat fyrir námssviðið í heild sinni.
5. **Námsmat í námsgreinum og námsmatkvarði:** Fyrir einstaka námsgreinar geta skólar gefið nemendum námsmat sem prófaeinkunnir á sjálfvöldum skala, umsagnir eða önnur matsgjöf eftir því sem stefna skóla kveður á um svo framarlega sem slíkt brýtur ekki viðmið aðalnámskrár eða þessi viðmið. Mikilvægt er að skólar notist við fjölbreyttar matsaðferðir til að stuðla að því að nemendur fái sem sanngjarnast mat á eigin námi sem sýni á trúverðugan hátt hæfni þeirra. Lýsing á þeim skal koma fram í kynningu einstakra námsgreina.
6. **Matsaðferðir í námsmati:** Sérhver skóli skal kynna í stefnu sinni áherslur í námsmati og hvernig skólinn hyggst fara eftir viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla (2011, bls. 52-57) um námsmat, t.d. fjölbreyttar aðferðir í námsmati, reglulegt mat (símat), að námsmat nýtist til hvatningar og örvunar í námi og sé sem áreiðanlegast. Við lýsingar á framkvæmd einstakra námsgreina skal koma fram sem skýr lýsing á námsmati hennar sem gefi fullnægjandi upplýsingar um hvernig mat á náminu fer fram. Ítarleg lýsing á einstaka matsaðferðum er ekki þörf svo framarlega að slíkt komi fram í almennri stefnu skóla um námsmat í skólanámskrá.
7. **Námsmat við lok grunnskóla:** Við lok grunnskóla skulu allir grunnskólar í Hafnarfirði gefa nemendum námsmat um hæfni í námi sem færi honum og öðrum (t.d. framhaldsskólum) nægilegar upplýsingar um stöðu hans fyrir áframhaldandi nám og störf.

Lokaorð

Skólanámskrá skólans, á grundvelli aðalnámskrár grunnskóla og viðmiða frá sveitarfélaginu á grunni faglegrar samvinnu í skólakerfi bæjarins, er lykilplagg í skólastarfi þeirra. Í því felst að skólanámskráin nái að lýsa þeim gæðum sem skólar (ætla að) standa fyrir. Það er von bæjaryfirvalda að skólanámskrá hvers skóla nái því að vera gæðahandbók sem stuðli að árangursríkri og ánægjulegri skólagöngu hvers barns í bænum. Við eigum ekki að sætta okkur við neitt minna og það er hlutverk alls skólasamfélagsins að vinna að því. Með ósk um að þessi bekkjarnámskrá, sem einn tíundi af skólanámskrá skólans, stuðli að slíku með samvinnu allra sem að námi nemenda koma.

